

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

YVES BOT

της 14ης Οκτωβρίου 2008¹

1. Στο πλαίσιο ένδικων διαφορών για την επιλογή της νομικής βάσης έχουν πρόσφατα εκδοθεί πολλές αποφάσεις στις οποίες το Δικαστήριο έπρεπε να κατανείμει τους τομείς που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και αυτούς που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης².

2. Η κατανομή των αρμοδιοτήτων στο πλαίσιο μιας συνταγματικής δομής που περιλαμβάνει τρεις πυλώνες, δηλαδή έναν κοινοτικό πυλώνα και δύο πυλώνες στους οποίους η διακυβερνητική διάσταση είναι εντονότερη, δημιουργεί αυτό το είδος διαφορών στο οποίο το Δικαστήριο έχει το ευαίσθητο και σύνθετο έργο να χαράξει τη γραμμή μεταξύ των τομέων δράσης που ανήκουν στον κοινοτικό νομοθέτη και αυτών που έχουν ανατεθεί στον νομοθέτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο καλείται να διευκρινίσει το όριο μεταξύ του

κοινοτικού πυλώνα και του τρίτου πυλώνα, δηλαδή του τίτλου VI της Συνθήκης ΕΕ, σχετικά με την αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις.

4. Με την προσφυγή της, η Ιρλανδία ζητεί από το Δικαστήριο να ακυρώσει την οδηγία 2006/24/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2006, για τη διατήρηση δεδομένων που παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία σε συνάρτηση με την παροχή διαθεσίμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημοσίων δικτύων επικοινωνιών και για την τροποποίηση της οδηγίας 2002/58/ΕΚ³, για τον λόγο ότι δεν εκδόθηκε δυνάμει της προσήκουσας νομικής βάσεως.

5. Η Ιρλανδία, υποστηριζόμενη από τη Δημοκρατία της Σλοβακίας, θεωρεί ότι, στην πραγματικότητα, η μόνη νομική βάση στην οποία μπορούν έγκυρα να βασιστούν τα μέτρα της οδηγίας 2006/24 δεν είναι το άρθρο 95 ΕΚ, αλλά ο τίτλος VI της Συνθήκης

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

2 — Αναφέρομαι, ειδικότερα, στις αποφάσεις της 13ης Σεπτεμβρίου 2005, C-176/03, Επιτροπή κατά Συμβουλίου (Συλλογή 2005, σ. I-7879) και της 30ής Μαΐου 2006, C-317/04 και C-318/04, Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (Συλλογή 2006, σ. I-4721) και της 23ης Οκτωβρίου 2007, C-440/05, Επιτροπή κατά Συμβουλίου (Συλλογή 2007, σ. I-9097), και της 20ής Μαΐου 2008, C-91/05, Επιτροπή κατά Συμβουλίου (Συλλογή 2008, σ. I-3651).

3 — ΕΕ L 105, σ. 54.

ΕΕ, ο οποίος αφορά την αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις ειδικότερα δε τα άρθρα 30 ΕΕ, 31, παράγραφος 1, στοιχείο γ', ΕΕ και 34, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΕΕ.

6. Με τις παρούσες προτάσεις εκθέτω τους λόγους για τους οποίους φρονώ ότι ορθώς ο κοινοτικός νομοθέτης επέλεξε να βασίσει την οδηγία 2006/24 στο άρθρο 95 ΕΚ.

I — Το νομικό πλαίσιο

7. Σύμφωνα με το άρθρο 47 ΕΕ:

«Με την επιφύλαξη των διατάξεων που τροποποιούν τη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας ενόψει της ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, τη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα, τη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας, και των παρουσών τελικών διατάξεων, καμία διάταξη της παρούσας Συνθήκης δεν θίγει τις Συνθήκες για την ίδρυση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ούτε και τις μετέπειτα Συνθήκες και πράξεις που τις έχουν τροποποιήσει ή συμπληρώσει.»

8. Το άρθρο 95, παράγραφος 1, ΕΚ ορίζει:

«Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 94 και εκτός αν ορίζει άλλως η παρούσα Συνθήκη, εφαρ-

μόζονται οι ακόλουθες διατάξεις για την πραγματοποίηση των στόχων του άρθρου 14. Το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με τη διαδικασία του άρθρου 251 και μετά από διαβούλευση με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, εκδίδει τα μέτρα σχετικά με την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που έχουν ως αντικείμενο την εγκαθίδρυση και τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.»

9. Οι ακόλουθες τρεις οδηγίες έχουν εκδοθεί βάσει του άρθρου 95 ΕΚ:

— η οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών⁴

— η οδηγία 2002/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2002, σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των

4 — ΕΕ L 281, σ. 31.

ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες)⁵, και

— η οδηγία 2006/24.

και, εν πάση περιπτώσει, στην επεξεργασία δεδομένων που αφορά τη δημόσια ασφάλεια, την εθνική άμυνα, την ασφάλεια του κράτους (συμπεριλαμβανομένης και της οικονομικής ευημερίας του, εφόσον η επεξεργασία αυτή συνδέεται με θέματα ασφάλειας του κράτους) και τις δραστηριότητες του κράτους σε τομείς του ποινικού δικαίου,

Η οδηγία 95/46

10. Η οδηγία 95/46 θεσπίζει κανόνες σχετικούς με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για την προστασία των ελευθεριών και των θεμελιωδών δικαιωμάτων των φυσικών προσώπων, ιδίως της ιδιωτικής τους ζωής, εξασφαλίζοντας παράλληλα την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών εντός της Κοινότητας.

[...].

11. Το άρθρο 3, παράγραφος 2, της οδηγίας 95/46 προβλέπει έναν περιορισμό στο καθ' ύλη πεδίο εφαρμογής της στο μέτρο που ορίζει:

12. Σύμφωνα με το άρθρο 13, παράγραφος 1, της οδηγίας 95/46, με τίτλο «Εξαιρέσεις και περιορισμοί»:

«Οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας δεν εφαρμόζονται στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα:

«Τα κράτη μέλη μπορούν να περιορίζουν με νομοθετικά μέτρα την εμβέλεια των υποχρεώσεων και δικαιωμάτων που προβλέπονται από τις διατάξεις του άρθρου 6, παράγραφος 1, του άρθρου 10, του άρθρου 11, παράγραφος 1, και των άρθρων 12 και 21, όταν ο περιορισμός αυτός απαιτείται για τη διαφύλαξη:

— η οποία πραγματοποιείται στο πλαίσιο δραστηριοτήτων που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου, όπως οι δραστηριότητες που προβλέπονται στις διατάξεις των τίτλων V και VI της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση

α) της ασφάλειας του κράτους

5 — ΕΕ L 201, σ. 37.

β) της άμυνας

14. Όπως διευκρινίζει το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58:

γ) της δημόσιας ασφάλειας

δ) της πρόληψης, διερεύνησης, διαπίστωσης και δίωξης παραβάσεων του ποινικού νόμου ή της δεοντολογίας των νομοθετικά κατοχυρωμένων επαγγελματιών

«Με την παρούσα οδηγία εναρμονίζονται οι διατάξεις των κρατών μελών οι οποίες απαιτούνται προκειμένου να διασφαλίζεται ισοδύναμο επίπεδο προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών, ιδίως το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή, όσον αφορά την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, καθώς και να διασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και των εξοπλισμών και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών στην Κοινότητα.»

ε) σημαντικού οικονομικού ή χρηματοοικονομικού συμφέροντος κράτους μέλους ή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των νομισματικών, δημοσιονομικών και φορολογικών θεμάτων

στ) αποστολής ελέγχου, επιθεώρησης ή ρυθμιστικών καθηκόντων που συνδέονται, έστω και ευκαιριακά, με την άσκηση δημόσιας εξουσίας στις περιπτώσεις που αναφέρονται στα στοιχεία γ', δ' και ε'

ζ) της προστασίας του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα ή των δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων προσώπων.»

15. Όπως και το άρθρο 3, παράγραφος 2, της οδηγίας 95/46, το άρθρο 1, παράγραφος 3, της οδηγίας 2002/58 θεσπίζει ένα όριο στο πεδίο εφαρμογής της στο σημείο που προβλέπει ότι:

Η οδηγία 2002/58

13. Η οδηγία 2002/58 εκδόθηκε με σκοπό τη συμπλήρωση της οδηγίας 95/46 με τις ειδικές διατάξεις του τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

«Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται σε δραστηριότητες οι οποίες δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, όπως οι δραστηριότητες που καλύπτονται από τους

τίτλους V και VI της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, και σε κάθε περίπτωση στις δραστηριότητες που αφορούν τη δημόσια ασφάλεια, την εθνική άμυνα, την ασφάλεια του κράτους (συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής ευημερίας του κράτους εφόσον οι δραστηριότητες συνδέονται με θέματα ασφάλειας του κράτους) και στις δραστηριότητες του κράτους σε τομείς του ποινικού δικαίου.»

ανώνυμα όταν δεν είναι πλέον απαραίτητα για τον σκοπό της μετάδοσης μιας επικοινωνίας, με την επιφύλαξη των παραγράφων 2, 3 και 5 του παρόντος άρθρου και του άρθρου 15, παράγραφος 1.»

16. Τα άρθρα 5, 6 και 9 της οδηγίας 2002/58/EK καθορίζουν τους κανόνες που εφαρμόζουν στην επεξεργασία οι φορείς παροχής δικτύου και υπηρεσιών δεδομένων κίνησης και θέσης τα οποία παράγονται από τη χρήση υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Τα δεδομένα αυτά πρέπει να απαλείφονται ή να καθίστανται ανώνυμα όταν δεν απαιτούνται πλέον για τον σκοπό της μετάδοσης της επικοινωνίας, εκτός από τα δεδομένα που είναι αναγκαία για τη χρέωση των συνδρομητών και την πληρωμή των διασυνδέσεων. Υπό τον όρο της συγκατάθεσης, ορισμένα δεδομένα μπορούν επίσης να υποβάλλονται σε επεξεργασία για σκοπούς εμπορικής προώθησης και την παροχή υπηρεσιών προστιθεμένης αξίας.

17. Ειδικότερα, το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58 ορίζει:

«Τα δεδομένα κίνησης που αφορούν συνδρομητές και χρήστες, τα οποία υποβάλλονται σε επεξεργασία και αποθηκεύονται από τον πάροχο δημόσιου δικτύου ή διαθέσιμης στο κοινό υπηρεσίας ηλεκτρονικών επικοινωνιών, πρέπει να απαλείφονται ή να καθίστανται

18. Σύμφωνα με το άρθρο 15, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας:

«Τα κράτη μέλη δύνανται να λαμβάνουν νομοθετικά μέτρα για να περιορίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στα άρθρα 5 και 6, στο άρθρο 8, παράγραφοι 1 έως 4, και στο άρθρο 9 της παρούσας οδηγίας, εφόσον ο περιορισμός αυτός αποτελεί αναγκαίο, κατάλληλο και ανάλογο μέτρο σε μια δημοκρατική κοινωνία για τη διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας (δηλαδή της ασφάλειας του κράτους), της εθνικής άμυνας, της δημόσιας ασφάλειας, και για την πρόληψη, διερεύνηση, διαπίστωση και δίωξη ποινικών αδικημάτων ή της άνευ αδείας χρησιμοποίησης του συστήματος ηλεκτρονικών επικοινωνιών, όπως προβλέπεται στο άρθρο 13, παράγραφος 1, της οδηγίας 95/46/EK. Για τον σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη δύνανται, μεταξύ άλλων, να λαμβάνουν νομοθετικά μέτρα που θα προβλέπουν τη φύλαξη δεδομένων για ορισμένο χρονικό διάστημα για τους λόγους που αναφέρονται στην παρούσα παράγραφο. Όλα τα μέτρα που προβλέπονται στην παρούσα παράγραφο είναι σύμφωνα με τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων αυτών που αναφέρονται στο άρθρο 6, παράγραφοι 1 και 2, της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.»

Η οδηγία 2006/24

πρόληψη, διερεύνηση, διαπίστωση και δίωξη εγκλημάτων και ποινικών αδικημάτων, και ιδίως του οργανωμένου εγκλήματος.

19. Σύμφωνα με τις αιτιολογικές σκέψεις πέντε έως ένδεκα της οδηγίας 2006/24:

«(5) Ορισμένα κράτη μέλη θέσπισαν νομοθεσία για τη διατήρηση δεδομένων από τους παρόχους υπηρεσιών για την πρόληψη, διερεύνηση, διαπίστωση και δίωξη των ποινικών αδικημάτων. Οι εθνικές αυτές διατάξεις διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό.

(6) Οι νομικές και τεχνικές διαφορές μεταξύ των εθνικών διατάξεων σχετικά με τη διατήρηση δεδομένων για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, διαπίστωσης και δίωξης ποινικών αδικημάτων δημιουργούν εμπόδια στην εσωτερική αγορά ηλεκτρονικών επικοινωνιών διότι οι πάροχοι υπηρεσιών έχουν να αντιμετωπίσουν διαφορετικές απαιτήσεις σχετικά με τα είδη δεδομένων κίνησης και θέσης που πρέπει να διατηρούνται καθώς και τους όρους και τα χρονικά διαστήματα διατήρησης.

(7) Τα συμπεράσματα του Συμβουλίου Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων, της 19ης Δεκεμβρίου 2002, τονίζουν ότι, λόγω της σημαντικής αύξησης των δυνατοτήτων των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, τα δεδομένα που αφορούν την χρήση των ηλεκτρονικών επικοινωνιών είναι ιδιαίτερα σημαντικά και επομένως αποτελούν ένα πολύτιμο εργαλείο για την

(8) Με τη δήλωση για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας που ενέκρινε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 25 Μαρτίου 2004, κλήθηκε το Συμβούλιο να εξετάσει μέτρα σχετικά με τη θέσπιση κανόνων για τη διατήρηση των δεδομένων κίνησης των επικοινωνιών από τους παρόχους υπηρεσιών.

(9) Σύμφωνα με το άρθρο 8 της ευρωπαϊκής σύμβασης των δικαιωμάτων του ανθρώπου (ΕΣΔΑ), κάθε άνθρωπος απολαμβάνει το δικαίωμα του σεβασμού της προσωπικής του ζωής και της αλληλογραφίας του. Ανάμειξη δημόσιας αρχής στην άσκηση του δικαιώματος αυτού επιτρέπεται μόνον εφόσον πραγματοποιείται σύμφωνα με τον νόμο και εφόσον καταστεί αναγκαίο στο πλαίσιο της δημοκρατικής κοινωνίας, μεταξύ άλλων προς το συμφέρον της εθνικής ή της δημόσιας ασφάλειας, για την πρόληψη της διασάλευσης της τάξης ή εγκληματικών πράξεων, ή για την προστασία των δικαιωμάτων και των ελευθεριών τρίτων. Επειδή η διατήρηση δεδομένων έχει αποδειχθεί ότι αποτελεί τέτοιο αναγκαίο και αποτελεσματικό εργαλείο στα χέρια των υπηρεσιών επιβολής του νόμου, σε πολλά κράτη μέλη, ιδίως σε σοβαρές υποθέσεις όπως το οργανω-

μένο έγκλημα και η τρομοκρατία, θα πρέπει να διασφαλισθεί ότι τα διατηρούμενα δεδομένα παραμένουν στη διάθεση των αρχών επιβολής του νόμου για ορισμένο χρονικό διάστημα, υπό τους όρους που προβλέπει η παρούσα οδηγία. Η θέσπιση πράξης για τη διατήρηση δεδομένων που τηρεί τις απαιτήσεις του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ αποτελεί επομένως αναγκαίο μέτρο.

20. Με τη δέκατη πέμπτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2006/24 διευκρινίζεται επίσης ότι:

«Η οδηγία 95/46/EK και η οδηγία 2002/58/EK εφαρμόζονται πλήρως στα δεδομένα που διατηρούνται σύμφωνα με την παρούσα οδηγία. [...]».

- (10) Στις 13 Ιουλίου 2005, το Συμβούλιο επιβεβαίωσε, με τη δήλωση που κατάδίκασε τις τρομοκρατικές επιθέσεις στο Λονδίνο, την ανάγκη όσο το δυνατόν συντομότερης θέσπισης κοινών μέτρων για τη διατήρηση δεδομένων των τηλεπικοινωνιών.

21. Σύμφωνα με την εικοστή πρώτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2006/24:

- (11) Λόγω της σημασίας των δεδομένων κίνησης και θέσης για την διερεύνηση, διαπίστωση και δίωξη των ποινικών αδικημάτων, όπως αποδείχθηκε από την έρευνα και την πείρα στην πράξη διαφόρων κρατών μελών, πρέπει να διασφαλιστεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο ότι τα δεδομένα τα οποία παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία κατά την παροχή υπηρεσιών τηλεπικοινωνιών από παρόχους διαθεσίμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή από δημόσια δίκτυα επικοινωνιών διατηρούνται για ορισμένο χρονικό διάστημα υπό τους όρους της παρούσας οδηγίας.»

«Δεδομένου ότι οι στόχοι της παρούσας οδηγίας, ήτοι η εναρμόνιση των υποχρεώσεων των παρόχων να διατηρούν ορισμένα δεδομένα και να διασφαλίζουν ότι τα δεδομένα αυτά διατίθενται για τους σκοπούς της διερεύνησης, διαπίστωσης και δίωξης σοβαρών ποινικών αδικημάτων όπως ορίζονται βάσει του εθνικού δικαίου των κρατών μελών, δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη και μπορούν, λόγω των διαστάσεων και των αποτελεσμάτων της οδηγίας να επιτευχθούν καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο η Κοινότητα μπορεί να εγκρίνει μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας του άρθρου 5 της Συνθήκης. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας του ίδιου άρθρου, η παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη των στόχων αυτών.»

22. Η εικοστή πέμπτη αιτιολογική σκέψη της ίδιας οδηγίας έχει ως εξής:

«Η παρούσα οδηγία δεν θίγει την εξουσία των κρατών μελών να θεσπίζουν νομοθετικά μέτρα όσον αφορά το δικαίωμα πρόσβασης και χρήσης δεδομένων από τις εθνικές αρχές που αυτά ορίζουν. Θέματα πρόσβασης σε δεδομένα που διατηρούνται δυνάμει της παρούσας οδηγίας από τις εθνικές δημόσιες αρχές για τις δραστηριότητες τις οποίες προβλέπει το άρθρο 3, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 95/46/EK δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου. Μπορούν, ωστόσο, να αποτελούν αντικείμενο του εθνικού δικαίου ή μέτρων που λαμβάνονται δυνάμει του τίτλου VI της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι εν λόγω νόμοι ή μέτρα σέβονται πλήρως τα θεμελιώδη δικαιώματα όπως προκύπτουν από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών και όπως κατοχυρώνονται από την ΕΣΔΑ. Το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ, κατά την ερμηνεία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, απαιτεί η ανάμειξη δημοσίων αρχών σε θέματα που άπτονται του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή να τηρεί απαιτήσεις αναγκαιότητας και αναλογικότητας και πρέπει, επομένως, να εξυπηρετεί συγκεκριμένους, ρητούς και νόμιμους σκοπούς και να ασκείται κατά τρόπο πρόσφορο, κατάλληλο και ανάλογο προς τον σκοπό που εξυπηρετεί.»

23. Σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/24:

«Η παρούσα οδηγία αποβλέπει στην εναρμόνιση των διατάξεων των κρατών μελών

σχετικά με τις υποχρεώσεις των παρόχων διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημοσίου δικτύου επικοινωνιών όσον αφορά την διατήρηση ορισμένων δεδομένων που παράγονται ή υφίστανται επεξεργασία από αυτούς, ώστε να διασφαλιστεί ότι τα δεδομένα καθίστανται διαθέσιμα για τους σκοπούς της διερεύνησης, διαπίστωσης και δίωξης σοβαρών ποινικών αδικημάτων, όπως ορίζονται βάσει του εθνικού δικαίου των κρατών μελών.»

24. Το άρθρο 3 της ίδιας οδηγίας θεσπίζει υποχρέωση διατήρησης δεδομένων. Η παράγραφος του 1 έχει ως εξής:

«Κατά παρέκκλιση εκ των άρθρων 5, 6 και 9 της οδηγίας 2002/58/EK, τα κράτη μέλη θεσπίζουν μέτρα ώστε να διασφαλίζεται ότι τα δεδομένα τα οποία προσδιορίζονται με το άρθρο 5 της παρούσας οδηγίας διατηρούνται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας, εφόσον παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία από παρόχους διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημοσίου δικτύου επικοινωνιών στο πλαίσιο της δικαιοδοσίας τους κατά την παροχή των προσδιοριζόμενων υπηρεσιών επικοινωνιών.»

25. Όσον αφορά την πρόσβαση στα διατηρούμενα δεδομένα, το άρθρο 4 της οδηγίας 2006/24 ορίζει:

«Τα κράτη μέλη θεσπίζουν μέτρα ώστε να διασφαλίζεται ότι τα δεδομένα που διατηρούνται σύμφωνα με την παρούσα οδηγία παρέχονται μόνο στις αρμόδιες εθνικές αρχές, σε ειδικές περιπτώσεις και σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία. Η διαδικασία και οι όροι πρόσβασης σε διατηρούμενα δεδομένα σύμφωνα με τις απαιτήσεις αναγκαιότητας και αναλογικότητας ορίζονται από τα κράτη μέλη στο εθνικό τους δίκαιο, με την επιφύλαξη των οικείων διατάξεων του ευρωπαϊκού δικαίου ή του δημοσίου διεθνούς δικαίου, και ιδίως της ΕΣΔΑ, όπως έχει ερμηνευθεί από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.»

26. Όσον αφορά το χρονικό διάστημα διατήρησης των δεδομένων, το άρθρο 6 της ίδιας οδηγίας προβλέπει:

«Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι κατηγορίες δεδομένων του άρθρου 5 διατηρούνται για χρονικό διάστημα όχι μικρότερο του εξαμήνου και όχι μεγαλύτερο της διετίας από την ημερομηνία της επικοινωνίας.»

27. Εξάλλου, όσον αφορά τις απαιτήσεις αποθήκευσης των διατηρούμενων δεδομένων, το άρθρο 8 της οδηγίας 2006/24 ορίζει:

«Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι τα δεδομένα που ορίζει το άρθρο 5 διατηρούνται

σύμφωνα με την παρούσα οδηγία με τέτοιο τρόπο ώστε τα διατηρούμενα δεδομένα και κάθε άλλη πληροφορία σχετικά με αυτά να μπορούν να διαβιβαστούν κατόπιν αιτήματος στις αρμόδιες αρχές χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση.»

28. Λόγω της υποχρέωσης διατήρησης των δεδομένων που επέβαλε η οδηγία 2006/24, το άρθρο 11 της οδηγίας αυτής προσέθεσε μία νέα παράγραφο στο άρθρο 15 της οδηγίας 2002/58. Η παράγραφος αυτή έχει ως εξής:

«1α. Η παράγραφος 1 δεν ισχύει για δεδομένα των οποίων τη διατήρηση προβλέπει ρητά η οδηγία 2006/24/ΕΚ όσον αφορά τους σκοπούς του άρθρου 1, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας.»

29. Τέλος, το άρθρο 12 της οδηγίας 2006/24 έχει ως εξής:

«1. Εάν κράτος μέλος αντιμετωπίζει ιδιόζουρες συνθήκες που δικαιολογούν περιορισμένη παράταση του ανωτάτου επιτρεπο-

μένου χρονικού διαστήματος διατήρησης κατά το άρθρο 6 μπορεί να λάβει τα απαιτούμενα μέτρα. Το κράτος μέλος ειδοποιεί πάραυτα την Επιτροπή και ενημερώνει τα λοιπά κράτη μέλη σχετικά με τα μέτρα που ελήφθησαν δυνάμει του παρόντος άρθρου, αναφέρει δε τους λόγους για τους οποίους ελήφθησαν.

ως αντικείμενο τη διατήρηση δεδομένων που υποβάλλονται σε επεξεργασία και αποθηκεύονται σε σχέση με την παροχή διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δεδομένων που διαβιβάζονται μέσω των δικτύων των δημόσιων επικοινωνιών, για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, διαπίστωσης και δίωξης εγκλημάτων και παραβάσεων του ποινικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένης της τρομοκρατίας⁶.

2. Η Επιτροπή, εντός εξαμήνου από την προβλεπόμενη στην παράγραφο 1 γνωστοποίηση, εγκρίνει ή απορρίπτει τα σχετικά εθνικά μέτρα αφού εξακριβώσει αν αποτελούν μέσο αυθαίρετων διακρίσεων ή συγκαλυμμένου περιορισμού του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών και αν αποτελούν εμπόδιο για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Αν δεν ληφθεί απόφαση από την Επιτροπή εντός της συγκεκριμένης προθεσμίας τεκμαίρεται ότι τα εθνικά μέτρα έχουν εγκριθεί.

[...]

II — Ιστορικό της διαφοράς

30. Στις 28 Απριλίου 2004, η Γαλλική Δημοκρατία, η Ιρλανδία, το Βασίλειο της Σουηδίας και το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας υπέβαλαν στο Συμβούλιο σχέδιο απόφασης-πλασίου στηριζόμενο στα άρθρα 31, παράγραφος 1, στοιχείο γ', ΕΕ και 34, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΕΕ. Το σχέδιο αυτό είχε

31. Θεωρώντας ότι αυτό το σχέδιο απόφασης-πλασίου περιελάμβανε δύο σκέλη, δηλαδή, αφενός, τις υποχρεώσεις των επιχειρήσεων να διατηρούν δεδομένα κίνησης σχετικά με τους χρήστες των υπηρεσιών τους για μια ορισμένη διάρκεια και, αφετέρου, τις υποχρεώσεις σχετικά με την πρόσβαση και ανταλλαγή των δεδομένων αυτών από τις αρμόδιες αρχές σε ποινικές υποθέσεις, η Επιτροπή τάχθηκε υπέρ του άρθρου 95 ΕΚ ως νομικής βάσης των μέτρων που περιλαμβάνονται στο πρώτο σκέλος του εν λόγω σχεδίου. Ειδικότερα, επισήμανε ότι το άρθρο 47 ΕΕ δεν επέτρεπε πράξη βασιζόμενη στη Συνθήκη ΕΕ να επηρεάζει το κοινοτικό κεκτημένο, εν προκειμένω τις οδηγίες 95/46 και 2002/58. Θεωρώντας ότι ο καθορισμός των κατηγοριών δεδομένων που πρέπει να διατηρούνται και η διάρκεια της διατήρησης ενέπιπτε στην αρμοδιότητα του κοινοτικού νομοθέτη, η Επιτροπή επιφυλάχθηκε του δικαιώματός της να προβεί σε πρόταση οδηγίας.

⁶ — Έγγραφο του Συμβουλίου υπ' αριθ. 8958/04, CRIMORG 36, TELECOM 82.

32. Στις 21 Σεπτεμβρίου 2005, η Επιτροπή υιοθέτησε πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, βασιζόμενη στο άρθρο 95 ΕΚ, για τη διατήρηση δεδομένων που υποβάλλονται σε επεξεργασία σε συνάρτηση με την παροχή δημόσιων υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και για την τροποποίηση της οδηγίας 2002/58⁷.

33. Κατά τις συνεδριάσεις της 1ης και 2ας Δεκεμβρίου 2005, το Συμβούλιο επέλεξε η οδηγία να εκδοθεί με τη νομική βάση της Συνθήκης ΕΚ αντί της εκδόσεως αποφάσεως-πλαisiού.

34. Στις 28 Νοεμβρίου 2005, η επιτροπή «Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων» του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ενέκρινε έκθεση σχετικά με την πρόταση οδηγίας⁸. Την 14η Δεκεμβρίου 2005, το Κοινοβούλιο εξέδωσε τη γνώμη του, σύμφωνα με τη διαδικασία συναποφάσεως του άρθρου 251 ΕΚ⁹.

35. Το Συμβούλιο εξέδωσε με ειδική πλειοψηφία την οδηγία 2006/24 κατά τη συνεδριάσή του της 21ης Φεβρουαρίου 2006. Η Ιρλανδία και η Δημοκρατία της Σλοβακίας καταψήφισαν το κείμενο της οδηγίας.

III — Αιτήματα των διαδίκων

36. Η Ιρλανδία ζητεί από το Δικαστήριο:

- να ακυρώσει την οδηγία 2006/24 για τον λόγο ότι δεν εκδόθηκε δυνάμει της προσήκουσας νομικής βάσης και
- να καταδικάσει το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στα δικαστικά έξοδα.

37. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ζητεί από το Δικαστήριο:

- να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη και
- να καταδικάσει την προσφεύγουσα να φέρει το σύνολο των εξόδων της παρούσας διαδικασίας,
- ή, επικουρικώς, να αποφανθεί ότι τα αποτελέσματα της προσβαλλόμενης

7 — COM(2005) 438 τελικό.

8 — A6-0365/2005

9 — T6-0512/2005.

οδηγίας θα έχουν εφαρμογή μέχρι την έναρξη ισχύος νέας πράξεως.

V — Κύρια επιχειρήματα των διαδίκων

38. Το Συμβούλιο ζητεί από το Δικαστήριο:

— να απορρίψει την προσφυγή της Ιρλανδίας που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της οδηγίας 2006/24 και

— να καταδικάσει την Ιρλανδία στα δικαστικά έξοδα.

40. Η Ιρλανδία προβάλλει ότι η επιλογή του άρθρου 95 ΕΚ ως νομικής βάσης της οδηγίας 2006/24 είναι εσφαλμένη. Κατά το κράτος μέλος αυτό, ούτε το άρθρο 95 ΕΚ ούτε καμία άλλη διάταξη της Συνθήκης μπορούν να χρησιμεύσουν ως προσήκουσα νομική βάση της οδηγίας ΕΚ.

41. Η Ιρλανδία ισχυρίζεται, κυρίως, ότι αποκλειστικός σκοπός ή, επικουρικώς, ότι κύριος ή πρωταρχικός σκοπός της οδηγίας 2006/24 είναι η διευκόλυνση της διερεύνησης, της διαπίστωσης και της δίωξης σοβαρών εγκλημάτων, συμπεριλαμβανομένης της τρομοκρατίας. Υποστηρίζει, επομένως, ότι η μόνη νομική βάση που μπορεί να θεμελιώσει νομίμως τα μέτρα που περιλαμβάνει η οδηγία αυτή είναι ο τίτλος IV της Συνθήκης ΕΕ, και ειδικότερα τα άρθρα της 30 ΕΕ, 31, παράγραφος 1, στοιχείο γ', ΕΕ και 34, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΕΕ.

IV — Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

39. Με διατάξεις της 1ης Φεβρουαρίου 2007, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου επέτρεψε στη Δημοκρατία της Σλοβακίας να παρέμβει υπέρ της προσφεύγουσας και στο Βασίλειο της Ισπανίας, στο Βασίλειο των Κάτω Χωρών, στην Επιτροπή και στον Ευρωπαϊό Επόπτη Προστασίας Δεδομένων (στο εξής: Επόπτης) να παρέμβουν υπέρ των καθών.

42. Από την εξέταση των αιτιολογικών σκέψεων (ιδίως των αιτιολογικών σκέψεων επτά έως ένδεκα και είκοσι ένα) και των θεμελιωδών διατάξεων (ιδίως του άρθρου 1, παράγραφος 1) της οδηγίας 2006/24 αποδεικνύεται ότι η χρησιμοποίηση του άρθρου 95 ΕΚ ως νομικής βάσης για την οδηγία είναι ακατάλληλη. Η οδηγία προσανατολίζεται, πράγματι, σαφώς προς την καταπολέμηση των σοβαρών εγκλημάτων.

43. Έχει αποδειχθεί ότι τα μέτρα που βασίζονται στο άρθρο 95 ΕΚ πρέπει να έχουν ως κέντρο βάρους την προσέγγιση των εθνικών νομοθεσιών για τη βελτίωση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς. Οι διατάξεις της οδηγίας 2006/24 αφορούν την καταπολέμηση των σοβαρών εγκλημάτων και δεν αποβλέπουν στη θεραπεία ενδεχόμενης δυσλειτουργίας της εσωτερικής αγοράς.

44. Επικουρικός, στην περίπτωση που το Δικαστήριο κρίνει, αντίθετα προς όσα βασικώς υποστηρίζει η Ιρλανδία, ότι η οδηγία 2006/24 έχει ως σκοπό ιδίως την πρόληψη των στρεβλώσεων ή των εμποδίων της εσωτερικής αγοράς, η Ιρλανδία προβάλλει ότι ο σκοπός αυτός πρέπει να θεωρηθεί ως καθαρά δευτερεύων σε σχέση με τον κύριο ή πρωταρχικό σκοπό της καταπολέμησης της εγκληματικότητας.

45. Σύμφωνα με το ίδιο κράτος μέλος, ο κοινοτικός νομοθέτης δεν έχει την εξουσία να χρησιμοποιήσει μια τροποποιητική οδηγία που εκδόθηκε βάσει του άρθρου 95 ΕΚ για να ενσωματώσει διατάξεις που υπερβαίνουν την αρμοδιότητα που έχει απονεμηθεί στην Κοινότητα στο πλαίσιο του πρώτου πυλώνα. Οι υποχρεώσεις που έχουν ως σκοπό να εξασφαλιστεί ότι τα δεδομένα είναι διαθέσιμα για τους σκοπούς της διερεύνησης, της διαπίστωσης και της δίωξης σοβαρών εγκλημάτων εμπίπτουν σε καθ' ύλην πεδίο που μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο μόνον πράξεως που βασίζεται στον τίτλο VI της Συνθήκης ΕΕ. Η έκδοση μιας τέτοιας πράξης δεν θίγει τις διατάξεις της οδηγίας 2002/58 υπό την έννοια του άρθρου 47 ΕΕ.

46. Εξάλλου, η Ιρλανδία προβάλλει ότι η οδηγία 95/46, με το άρθρό της 3, παράγραφος 2, πρώτη περίπτωση, και η οδηγία

2002/58, με το άρθρό της 1, παράγραφος 3, αποκλείουν ρητώς από το πεδίο εφαρμογής τους τις δραστηριότητες που δεν εμπίπτουν στη Συνθήκη ΕΚ, τις δραστηριότητες που αφορούν τη δημόσια ασφάλεια, την άμυνα και την ασφάλεια του κράτους καθώς και τις δραστηριότητες του κράτους σε τομείς του ποινικού δικαίου. Η οδηγία 2006/24 δεν περιέχει καμία τέτοια εξαίρεση. Αντίθετα, ύλη εξαιρούμενη του πεδίου εφαρμογής των οδηγιών 95/46 και 2002/58, συμπεριλαμβάνεται στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2006/24, όπως σαφώς αποδεικνύεται από τις διατάξεις του άρθρου της 1, παράγραφος 1. Ακόμη και αν αυτό δεν ισχύει για τις οδηγίες 95/46 και 2002/58, υφίσταται η δυνατότητα αμφισβήτησης της επιλογής του άρθρου 95 ΕΚ ως νομικής βάσης της οδηγίας 2006/24, διότι σ' αυτήν περιλαμβάνεται ύλη που ρητώς εξαιρείται από προηγούμενες οδηγίες.

47. Το γεγονός ότι η οδηγία 2006/24 δεν περιλαμβάνει διατάξεις για την πρόσβαση σε δεδομένα για τους σκοπούς της διερεύνησης, διαπίστωσης και δίωξης σοβαρών ποινικών αδικημάτων δεν είναι κρίσιμο και δεν εμποδίζει το Δικαστήριο να ακολουθήσει την ίδια συλλογιστική με αυτήν της προπαρατεθείσας αποφάσεως Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου και Επιτροπής.

48. Τέλος, σχετικά με το αίτημα του Κοινοβουλίου να περιοριστούν χρονικά τα αποτελέσματα μιας ενδεχόμενης αποφάσεως περί ακυρώσεως, η Ιρλανδία προβάλλει, αφενός, ότι μια τέτοια ακύρωση δεν συνεπάγεται ότι υφίσταται κίνδυνος σοβαρών οικονομικών επιπτώσεων και, αφετέρου, ότι η ασφάλεια δικαίου δεν απαιτεί να διατηρούνται σε ισχύ οι διατάξεις της οδηγίας 2006/24 παρά την

ακυρότητά της. Επομένως η Ιρλανδία έχει την άποψη ότι το Δικαστήριο δεν πρέπει να περιορίσει τα διαχρονικά αποτελέσματα ενδεχόμενης ακύρωσης της οδηγίας αυτής.

επέμβαση στο δικαίωμα των πολιτών για σεβασμό της ιδιωτικής τους ζωής.

49. Η Δημοκρατία της Σλοβακίας υποστηρίζει την άποψη της Ιρλανδίας. Φρονεί ότι το άρθρο 95 ΕΚ δεν μπορεί να αποτελέσει τη νομική βάση της οδηγίας 2006/24, δεδομένου ότι ο κύριος στόχος της οδηγίας αυτής δεν είναι η εξάλειψη των εμποδίων και των στρεβλώσεων στην εσωτερική αγορά. Η οδηγία αυτή εναρμονίζει τη διατήρηση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πέραν των εμπορικών στόχων, προκειμένου να διευκολύνει τη δράση του κράτους στον τομέα του ποινικού δικαίου. Για τον λόγο αυτό, δεν μπορεί να εκδοθεί στο πλαίσιο των εξουσιών της Κοινότητας, ανεξάρτητα από το αν η κοινοτική πράξη προβλέπει ή όχι τη διαβίbasή τους ή άλλη επεξεργασία από τα όργανα επιβολής του νόμου.

51. Σε αντίθεση με την Ιρλανδία, η Δημοκρατία της Σλοβακίας έχει την άποψη ότι θα ήταν σκόπιμο, σε περίπτωση ακυρώσεως της οδηγίας 2006/24, να αναστείλει το Δικαστήριο τα αποτελέσματα της αποφάσεώς του μέχρι την έκδοση πράξης σε αντικατάστασή της.

52. Κατά το Κοινοβούλιο, η προσφυγή της Ιρλανδίας βασίζεται σε εσφαλμένη εκτίμηση του σκοπού και του περιεχομένου της οδηγίας 2006/24, καθώς και σε εσφαλμένη αντίληψη των αρμοδιοτήτων που έχουν ανατεθεί στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα στο πλαίσιο του πρώτου πυλώνα και εκείνων που ανήκουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο του τρίτου πυλώνα, δηλαδή του τίτλου VI της Συνθήκης ΕΕ.

50. Η διατήρηση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στον βαθμό που απαιτείται από την οδηγία 2006/24 θα έχει ως συνέπεια σημαντική επέμβαση στο δικαίωμα των ατόμων για σεβασμό της ιδιωτικής τους ζωής, που προστατεύεται από το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ. Είναι αμφίβολο αν μια τόσο σημαντική επέμβαση μπορεί να δικαιολογηθεί για οικονομικούς λόγους, εν προκειμένω για την καλύτερη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Η έκδοση μιας πράξης που εκφεύγει της αρμοδιότητας της Κοινότητας, με κύριο και φανερό στόχο την καταπολέμηση του εγκλήματος και της τρομοκρατίας, αποτελεί καταλληλότερη λύση, που θα παρέχει επαρκέστερη δικαιολογία για την

53. Έτσι, το Κοινοβούλιο υποστηρίζει ότι η προσφεύγουσα προέβη σε μια επιλεκτική ανάγνωση των διατάξεων της οδηγίας 2006/24. Στην πραγματικότητα, η πέμπτη και έκτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας διευκρινίζουν ότι κύριος ή πρωταρχικός σκοπός της εν λόγω οδηγίας είναι να αρθούν τα εμπόδια της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρονικών επικοινωνιών και η εικοστή πέμπτη αιτιολογική σκέψη επιβεβαιώνει ότι η πρόσβαση και η χρήση των διατηρούμενων δεδομένων δεν εμπίπτουν στην κοινοτική αρμοδιότητα.

54. Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/24, κατ' εξαίρεση των άρθρων 5, 6 και 9 της οδηγίας 2002/58, επιβάλλει στους φορείς παροχής ηλεκτρονικών επικοινωνιών να διατηρούν τα δεδομένα που ήταν προηγουμένως υποχρεωμένοι να διαγράφουν. Η τροποποίηση αυτή των υφιστάμενων υποχρεώσεων πρέπει αναγκαστικά να γίνει βάσει των αρμοδιοτήτων που εμπίπτουν στον πρώτο πυλώνα, διότι πράξη εκδοθείσα βάσει του τρίτου πυλώνα αντιβαίνει στο άρθρο 47 ΕΕ. Το Κοινοβούλιο παρατηρεί επίσης ότι οι κύριες διατάξεις της οδηγίας 2006/24, δηλαδή τα άρθρα της 5 έως 8, αποβλέπουν αναμφισβήτητα στην εναρμόνιση των προϋποθέσεων που ισχύουν για τα διατηρούμενα δεδομένα.

55. Το Κοινοβούλιο αναφέρει ότι, μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου 2001 στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και τις μεταγενέστερες επιθέσεις στη Μαδρίτη και το Λονδίνο, ορισμένα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει ή βρίσκονται στη διαδικασία της θέσπισης κανόνων σημαντικά διαφορετικών σε θέματα διατήρησης δεδομένων. Οι διαφορές αυτές ενδέχεται να εμποδίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μεταξύ των κρατών μελών και, κατά συνέπεια, την παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

56. Η διατήρηση των δεδομένων αποτελεί σημαντικό κόστος για τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις και η ύπαρξη διαφορετικών προδιαγραφών στον τομέα αυτό θα μπορούσε να νοθεύσει τον ανταγωνισμό στην εσωτερική αγορά. Κύριος σκοπός της οδηγίας 2006/24 είναι να εναρμονίσει τις επιβαλλόμενες από τα κράτη μέλη σε παρόχους ηλεκτρονικών επικοινωνιών υποχρεώσεις σε θέματα διατήρησης των δεδομένων. Επομένως, το άρθρο 95 ΕΚ αποτελεί την ορθή

νομική βάση της οδηγίας αυτής. Η σημασία που δίδεται στην καταπολέμηση του εγκλήματος δεν αντιβαίνει στο να βασίζεται η εν λόγω οδηγία στο άρθρο 95 ΕΚ. Εάν η καταπολέμηση του εγκλήματος έχει σαφώς επηρεάσει τις επιλογές της οδηγίας 2006/24, αυτή η ανησυχία δεν αλλοιώνει την επιλογή του άρθρου 95 ΕΚ ως νομικής βάσης της οδηγίας αυτής.

57. Το Κοινοβούλιο παρατηρεί επίσης ότι η οδηγία 2006/24 δεν περιέχει καμία διάταξη που έχει ως σκοπό ή ως αποτέλεσμα την παροχή πρόσβασης σε διατηρούμενα δεδομένα ή που επιτρέπει την επεξεργασία τους για τους σκοπούς της επιβολής του νόμου, σε αντίθεση με τις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, στις οποίες η πρόσβαση είχε χορηγηθεί σε υπηρεσία επιβολής του νόμου τρίτης χώρας. Επιπλέον, η οδηγία αυτή δεν περιέχει διατάξεις που αφορούν τη συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών επιβολής του νόμου υπό την έννοια του άρθρου 30 ΕΕ ή συνεργασία μεταξύ των δικαστικών αρχών υπό την έννοια του άρθρου 31 ΕΕ. Συνοψίζοντας, η εν λόγω οδηγία δεν περιέχει καμία διάταξη σχετικά με «δραστηριότητες του κράτους σε τομείς του ποινικού δικαίου», κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 3, της οδηγίας 2002/58.

58. Κατά το Κοινοβούλιο, ενώ η αποθήκευση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των ιδιωτών μπορεί κατ' αρχήν να αποτελεί επέμβαση στην ιδιωτική ζωή υπό την έννοια του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ, η επέμβαση αυτή μπορεί να δικαιολογηθεί, βάσει αυτού του άρθρου, με αναφορά στη δημόσια ασφάλεια και στην πρόληψη της εγκληματικότητας. Η

αιτιολόγηση αυτή πρέπει να διακρίνεται από την ορθή επιλογή της νομικής βάσης στην έννομη τάξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία αποτελεί τελείως διαφορετικό ζήτημα.

59. Τέλος, το Κοινοβούλιο θεωρεί ότι, αν το Δικαστήριο ακυρώσει την οδηγία 2006/24, τα αποτελέσματά της πρέπει να διατηρηθούν, βάσει του άρθρου 231 ΕΚ, μέχρι την έκδοση πράξεως που να την αντικαθιστά. Συγκεκριμένα, η προσφεύγουσα ζητεί την ακύρωση της οδηγίας αυτής λόγω μη προσήκουσας νομικής βάσης, δεν αμφισβητεί όμως το περιεχόμενό της. Η διατήρηση των αποτελεσμάτων της εν λόγω οδηγίας δικαιολογείται για λόγους ασφάλειας του δικαίου και για την προστασία των συμφερόντων των θιγόμενων προσώπων.

60. Το Συμβούλιο προβάλλει ότι, μετά την έκδοση της οδηγίας 2002/58, οι εθνικές αρχές επιβολής του νόμου ανησυχούν ολοένα και περισσότερο για τη χρησιμοποίηση των καινοτομιών στον τομέα των υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών προς διάπραξη εγκληματικών πράξεων. Αυτές οι νέες ανησυχίες οδήγησαν τα κράτη μέλη να θεσπίσουν μέτρα για τη μη διαγραφή των δεδομένων που αφορούν τις επικοινωνίες και για να εξασφαλίσουν ότι θα είναι διαθέσιμα στις αρχές επιβολής του νόμου. Τα μέτρα αυτά ήταν ποικίλα και άρχισαν να διαταράσσουν την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Η πέμπτη και έκτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2006/24 είναι σαφείς ως προς τούτο. Η εν λόγω κατάσταση οδήγησε τον κοινοτικό νομοθέτη να θεσπίσει συγκεκριμένες και εναρμονισμένες προϋποθέσεις που πρέπει να τηρούνται από τους φορείς παροχής υπηρεσιών όσον αφορά τη διαγραφή ή μη των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αναφέρονται στο άρθρο 5 της οδηγίας αυτής, εξασφαλίζοντας έτσι κοινούς

κανόνες εντός της Κοινότητας για τη διασφάλιση της ενότητας της εσωτερικής αγοράς.

61. Το Συμβούλιο έχει την άποψη επίσης ότι, αν η ανάγκη για την καταπολέμηση του εγκλήματος, συμπεριλαμβανομένης της τρομοκρατίας, αποτέλεσε καθοριστικό παράγοντα στην απόφαση για την τροποποίηση του περιεχομένου των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων που προβλέπουν τα άρθρα 5, 6 και 9 της οδηγίας 2002/58, το γεγονός αυτό δεν εμποδίζει την έκδοση της οδηγίας 2006/24 βάσει του άρθρου 95 ΕΚ. Ούτε τα άρθρα 30 ΕΕ, 31 ΕΕ και 34 ΕΕ ούτε κανένα άλλο άρθρο της Συνθήκης ΕΕ μπορεί να θεμελιώσει πράξη που τροποποιεί τις υποχρεώσεις που επιβάλλονται από την οδηγία 2002/58 στους φορείς εκμετάλλευσης, διότι άλλως θα συνιστούσε παράβαση του άρθρου 47 ΕΕ.

62. Εκτός από τους περιορισμούς που επιβάλλονται από το άρθρο 47 ΕΕ, το Συμβούλιο αμφισβητεί ότι τα θέματα που καλύπτονται από την οδηγία 2006/24 μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο πράξης που εκδίδεται βάσει του τίτλου VI της Συνθήκης ΕΕ, δεδομένου ότι κανένα στοιχείο στην οδηγία αυτή δεν αφορά την οργάνωση της συνεργασίας μεταξύ, ιδίως, των αστυνομικών δυνάμεων, των τελωνειακών και δικαστικών αρχών ή την προσέγγιση του ποινικού δικαίου των κρατών μελών.

63. Το Συμβούλιο προσθέτει ότι τα δικαιώματα που προστατεύονται από το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ δεν είναι απόλυτα και μπορούν να υπόκεινται σε περιορισμούς υπό τις προϋποθέσεις της παραγράφου 2 του άρθρου αυτού. Όπως προβλέπεται από την οδηγία 2006/24, η διατήρηση των δεδομένων εξυπηρετεί ένα

θεμιτό γενικό συμφέρον, που αναγνωρίζεται από το άρθρο 8, παράγραφος 2 της ΕΣΔΑ, αποτελεί δε η διατήρηση αυτή ένα πρόσφορο μέσο για την προστασία του εν λόγω συμφέροντος.

64. Το Βασίλειο της Ισπανίας και το Βασίλειο των Κάτω Χωρών υποστηρίζουν το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο υποβάλλοντας στο Δικαστήριο επιχειρήματα κατ' ουσίαν όμοια με αυτά που ανέπτυξαν οι καθών.

65. Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι, πριν την έκδοση της οδηγίας 2006/24, ορισμένα κράτη μέλη είχαν λάβει, κατ' εφαρμογή του άρθρου 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58, εθνικά μέτρα για τη διατήρηση των δεδομένων. Η Επιτροπή υπογραμμίζει τις σημαντικές διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των μέτρων αυτών. Επί παραδείγματι, οι περίοδοι διατήρησης κυμαίνονται από τρεις μήνες στην Ολλανδία έως τέσσερα χρόνια στην Ιρλανδία. Οι σχετικές με τη διατήρηση των δεδομένων υποχρεώσεις έχουν σημαντικές οικονομικές συνέπειες για τους φορείς παροχής υπηρεσιών. Οι διαφορές μεταξύ αυτών των υποχρεώσεων μπορούν να οδηγήσουν σε σημαντικές στρεβλώσεις στην αγορά. Στο πλαίσιο αυτό, η έκδοση της οδηγίας 2006/24 βάσει του άρθρου 95 ΕΚ είναι θεμιτή.

66. Η οδηγία αυτή περιορίζει, κατά τρόπο εναρμονισμένο στο κοινοτικό επίπεδο, τις υποχρεώσεις που προβλέπει η οδηγία 2002/58. Δεδομένου ότι η οδηγία αυτή

στηρίζεται στο άρθρο 95 ΕΚ, η οδηγία 2006/24 που την τροποποιεί πρέπει να βασίζεται στο ίδιο άρθρο της Συνθήκης ΕΚ.

67. Η Επιτροπή θεωρεί επίσης ότι αντίθετα προς ό,τι προκύπτει από τα επιχειρήματα που προέβαλε η Ιρλανδία, η οδηγία 2006/24 πρέπει να γίνει αντιληπτή ως όργανο για την προστασία των δεδομένων που εντάσσονται στο κανονιστικό πλαίσιο που θεσπίζεται με τις οδηγίες 95/46 και 2002/58. Ειδικότερα, είναι σημαντικό να γίνει διάκριση, από την άποψη της προστασίας των δεδομένων, μεταξύ επεξεργασιών που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου βάσει ρήτρας εξαίρεσης και εκείνων που εμπίπτουν στο κοινοτικό δίκαιο, αλλά μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο ορισμένων δικαιολογημένων και ανάλογων περιορισμών βάσει μιας περιοριστικής ρήτρας.

68. Βεβαίως, το άρθρο 3, παράγραφος 2, της οδηγίας 95/46 και το άρθρο 1, παράγραφος 3, της οδηγίας 2002/58 εξαιρούν από το πεδίο εφαρμογής των οδηγιών αυτών, μεταξύ άλλων, τις δραστηριότητες του κράτους σε τομείς του ποινικού δικαίου. Ωστόσο, η οδηγία 2006/24 αφορά όχι μόνον τις δραστηριότητες του κράτους καθαυτές, αλλά την επεξεργασία των δεδομένων των τηλεπικοινωνιακών φορέων για εμπορικούς σκοπούς που συνδέονται με την παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών στο δημόσιο δίκτυο επικοινωνιών. Η δραστηριότητα αυτή εμπίπτει σαφώς στο πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου και, ειδικότερα, στις οδηγίες 95/46 και 2002/58.

69. Εξάλλου, εάν η πιθανότητα να περιορίσει ένα κράτος μέλος την ισχύ των δικαιωμάτων σε θέματα προστασίας των δεδομένων για τους σκοπούς της διερεύνησης, διαπίστωσης και δίωξης σοβαρών ποινικών αδικημάτων αποτελούσε πράγματι ζήτημα που δεν ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου, τα άρθρα 13, παράγραφος 1, της οδηγίας 95/46 και 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58 θα ήσαν περιττά και θα στερούνταν επομένως πρακτικής αποτελεσματικότητας σε σχέση με τα άρθρα 3, παράγραφος 2, της οδηγίας 95/46 και 1, παράγραφος 3, της οδηγίας 2002/58.

70. Τέλος, η Επιτροπή προβάλλει ότι η αναφορά της διερεύνησης, της διαπίστωσης και της δίωξης σοβαρών ποινικών αδικημάτων του άρθρου 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/24 εμπίπτει στο κοινοτικό δίκαιο, διότι δηλώνει τον θεμιτό σκοπό των περιορισμών που εισάγει η οδηγία αυτή στα δικαιώματα των προσώπων σε θέματα προστασίας των προσωπικών τους δεδομένων. Μια τέτοια δήλωση είναι αναγκαία τόσο για την τήρηση των απαιτήσεων των οδηγιών 95/46 και 2002/58, όσο και για τη συμμόρφωση με το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ.

71. Όσον αφορά τον Επόπτη, η επιχειρηματολογία του κατατείνει, ιδίως, στο να αποδείξει την επίπτωση από την επιλογή της νομικής βάσης στο κοινοτικό σύστημα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Κατ' αυτόν, αν η Συνθήκη ΕΚ δεν μπορεί να χρησιμεύσει ως βάση για την οδηγία 2006/24, οι διατάξεις του κοινοτικού δικαίου για την προστασία των δεδομένων δεν προστατεύουν τους πολίτες σε περίπτωση που η επεξεργασία των προσωπικών τους δεδομένων διευκολύνει την πρόληψη και την καταπολέμηση της εγκληματικότητας. Σε μια τέτοια περίπτωση, το γενικό καθεστώς προστασίας των δεδομένων βάσει της κοινο-

τικής νομοθεσίας, η οποία προκύπτει ειδικότερα από τις οδηγίες 95/46 και 2002/58, έχει εφαρμογή στην επεξεργασία των δεδομένων για εμπορικούς σκοπούς, αλλά όχι στην επεξεργασία των ιδίων δεδομένων για σκοπούς επιβολής του νόμου. Το αποτέλεσμα είναι δυσχερείς διακρίσεις για τους φορείς παροχής υπηρεσιών και μείωση του επιπέδου προστασίας για το πρόσωπο το οποίο αφορά. Μια τέτοια κατάσταση πρέπει να αποφευχθεί. Η ανάγκη συνοχής δικαιολογεί την έκδοση της οδηγίας 2006/24 βάσει της Συνθήκης ΕΚ.

VI — Εκτίμηση

72. Το Δικαστήριο, για να προσδιορίσει, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς σχετικά με την επιλογή της νομικής βάσης, το όριο μεταξύ των τομέων δράσης που ανήκουν στον κοινοτικό νομοθέτη και αυτών που έχουν ανατεθεί στον νομοθέτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διευκρίνισε το περιεχόμενο που πρέπει να δοθεί στο άρθρο 47 ΕΕ, διάταξη που διαχωρίζει τα θέματα που εμπίπτουν στο κοινοτικό δίκαιο και αυτά που εμπίπτουν στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

73. Υπενθυμίζεται ότι, δυνάμει του άρθρου 47 ΕΕ, καμία διάταξη της Συνθήκης ΕΚ δεν θίγεται από διάταξη της Συνθήκης ΕΕ. Η ίδια αυτή επιταγή περιλαμβάνεται και στο πρώτο εδάφιο του άρθρου 29, πρώτο εδάφιο, ΕΕ, που εισάγει τον τίτλο VI της Συνθήκης ΕΕ, ο οποίος αφορά την αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις.

74. Το Δικαστήριο, ως εγγυώμενο τον σύμφωνο με τον κανόνα του άρθρου 47 ΕΕ διαχωρισμό των τομέων που εμπίπτουν στις Συνθήκες ΕΚ και ΕΕ, έχει ως ρόλο να μεριμνά ώστε οι πράξεις τμήμα των οποίων εμπίπτει, κατά το Συμβούλιο, στον τίτλο V της Συνθήκης ΕΕ να μη θίγουν τις αρμοδιότητες που οι διατάξεις της Συνθήκης ΕΚ απονέμουν στην Κοινότητα¹⁰.

75. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να θεωρηθεί ότι οι αρμοδιότητες που έχει η Κοινότητα δυνάμει της Συνθήκης ΕΚ θίγονται υπό την έννοια του άρθρου 47 ΕΕ όταν οι διατάξεις πράξης που θεσπίστηκε βάσει της Συνθήκης ΕΕ μπορούσαν να θεσπιστούν βάσει άρθρου της Συνθήκης ΕΚ¹¹. Κατά το Δικαστήριο, το άρθρο 47 ΕΕ αποβλέπει, σύμφωνα με τα άρθρα 2, πέμπτη περίπτωση, ΕΕ και 3, πρώτο εδάφιο, ΕΕ, στη διατήρηση και την ανάπτυξη του κοινοτικού κεκτημένου¹².

76. Όσον αφορά τη μέθοδο που χρησιμοποιείται για να καθοριστεί αν μία πράξη εκδοθείσα βάσει της Συνθήκης ΕΕ θα μπορούσε να έχει εκδοθεί βάσει της Συνθήκης ΕΚ, το Δικαστήριο εξετάζει εάν, λόγω του σκοπού και του περιεχομένου της, η πράξη αυτή έχει ή όχι ως κύριο αντικείμενο την εφαρμογή μιας πολιτικής που έχει ανατεθεί στην Κοινότητα από τη Συνθήκη ΕΚ¹³. Το Δικαστήριο εφαρμόζει έτσι την πάγια νομολογία του, σύμφωνα με την οποία η επιλογή της νομικής βάσης μιας κοινοτικής πράξης πρέπει να στηρίζεται σε αντικειμενικά στοιχεία επιδεχόμενα δικαστικό έλεγχο, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται, ιδίως, ο

σκοπός και το περιεχόμενο της εν λόγω πράξης¹⁴.

77. Στην υπό κρίση υπόθεση, δεν πρόκειται, βεβαίως, για το αν πράξη που εκδόθηκε βάσει της Συνθήκης ΕΕ μπορούσε να εκδοθεί βάσει άρθρου της Συνθήκης ΕΚ, αλλά μάλλον να εξεταστεί αν η πράξη έχει ορθώς εκδοθεί βάσει της Συνθήκης ΕΚ και όχι βάσει της Συνθήκης ΕΕ, όπως ισχυρίζεται η προσφεύγουσα. Η μέθοδος που χρησιμοποιείται είναι πάντως η ίδια. Συνίσταται στην έρευνα του αν, λαμβανομένου υπόψη του κέντρου βαρύτητας του επίμαχου μέτρου, το άρθρο 47 ΕΕ επιτρέπει ή όχι την έκδοσή του βάσει της Συνθήκης ΕΕ.

78. Το πρόβλημα στην υπό κρίση υπόθεση συνίσταται, επομένως, στο αν η άποψη που υποστήριξε η Ιρλανδία, δηλαδή ότι η οδηγία 2006/24 έπρεπε να εκδοθεί βάσει των άρθρων 30 ΕΕ, 31, παράγραφος 1, στοιχείο γ', ΕΕ και 34, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΕΕ, είναι ή δεν είναι συμβατή με τα όσα προβλέπει το άρθρο 47 ΕΕ. Με άλλα λόγια, μπορεί να συνιστά παράβαση του άρθρου 47 ΕΕ η θέσπιση, βάσει της Συνθήκης ΕΕ, των μέτρων που περιλαμβάνονται στην οδηγία αυτή; Για να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό, πρέπει προηγουμένως να καθοριστεί αν, λαμβανομένου υπόψη του σκοπού της και του περιεχομένου της, η οδηγία 2006/24 εμπίπτει στον τομέα που καλύπτει το άρθρο 95 ΕΚ.

10 — Βλ., συναφώς, απόφαση της 20ής Μαΐου 2008, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, προπαρατεθείσα (σκέψη 33 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

11 — Όπ.π. (σκέψη 58 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

12 — Όπ.π. (σκέψη 59).

13 — Όπ.π. (σκέψη 60).

14 — Απόφαση της 23ης Οκτωβρίου 2007, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, προπαρατεθείσα (σκέψη 61).

79. Όσον αφορά τη χρησιμοποίηση του άρθρου 95 ΕΚ ως νομικής βάσης κοινοτικής πράξης, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι, μολονότι η απλή διαπίστωση διαφορών μεταξύ των εθνικών ρυθμίσεων δεν αρκεί προς δικαιολόγηση της επιλογής του άρθρου αυτού, δεν ισχύει το ίδιο στην περίπτωση διαφορών μεταξύ των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που είναι ικανές να εμποδίσουν την άσκηση των θεμελιωδών ελευθεριών και να έχουν, ως εκ τούτου, άμεση επίπτωση στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς¹⁵. Από πάγια νομολογία προκύπτει επίσης ότι η επιλογή του άρθρου 95 ΕΚ ως νομικής βάσης είναι μεν δυνατή προκειμένου να προληφθούν μελλοντικά εμπόδια στο εμπόριο λόγω της ανομοιογενούς εξελίξεως των εθνικών νομοθεσιών, η εμφάνιση όμως των εμποδίων αυτών πρέπει να είναι πιθανή και το επίδικο μέτρο πρέπει να έχει ως αντικείμενο την πρόληψή τους¹⁶. Τελικώς, αυτό το οποίο έχει σημασία για να δικαιολογηθεί η χρησιμοποίηση του άρθρου 95 ΕΚ ως νομικής βάσης είναι να αποσκοπεί πράγματι η πράξη που εκδίδεται με αυτή τη νομική βάση στη βελτίωση των όρων εγκαθίδρυσης και λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς¹⁷.

80. Φρονώ ότι η έκδοση της οδηγίας 2006/24 βάσει του άρθρου 95 ΕΚ ανταποκρίνεται στις επιταγές που καθόρισε το Δικαστήριο.

81. Όπως προκύπτει, πράγματι, ρητώς από την τέταρτη έως έκτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας αυτής, αφετηρία του κοινοτικού νομοθέτη υπήρξε το δεδομένο ότι υπήρχαν

νομοθετικές και τεχνικές διαφορές μεταξύ των εθνικών ρυθμίσεων σχετικά με τη διατήρηση δεδομένων από τους φορείς παροχής υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, πολλά κράτη μέλη, κάνοντας χρήση της δυνατότητας που τους παρέχει το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58, θέσπισαν νομοθεσία για τη διατήρηση δεδομένων από τους φορείς παροχής υπηρεσιών με σκοπό την πρόληψη, τη διερεύνηση, τη διαπίστωση και τη δίωξη ποινικών αδικημάτων. Πάντως, οι εθνικές αυτές διατάξεις διαφέρουν σημαντικά, ιδίως όσον αφορά τη διάρκεια της απαιτούμενης διατήρησης και το είδος των διατηρούμενων δεδομένων¹⁸.

82. Οι διαφορές αυτές μπορούσαν επομένως να καταστήσουν αναγκαία την προσέγγιση των εθνικών διατάξεων σχετικά με τις υποχρεώσεις σε θέματα διατήρησης διαθέσιμων στο κοινό δεδομένων των φορέων παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημοσίων δικτύων επικοινωνιών.

83. Πρέπει, ωστόσο, να εξακριβωθεί αν αυτές οι διαπιστωθείσες ανισότητες μπορούν να έχουν επιπτώσεις στην εγκαθίδρυση και τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, οπότε ο κοινοτικός νομοθέτης μπορούσε να στηριχθεί στο άρθρο 95 ΕΚ για να λάβει τα μέτρα που περιλαμβάνει η οδηγία 2006/24.

15 — Απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2006, C-380/03, Γερμανία κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου (Συλλογή 2006, σ. I-11573, σκέψη 37 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

16 — Όπ.π. (σκέψη 38 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

17 — Όπ.π. (σκέψη 80 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

18 — Βλ., συναφώς, το παράρτημα 1 του υπομνήματος ανταπανήσεως που κατέθεσε το Κοινοβούλιο, καθώς και το έγγραφο εργασίας της Επιτροπής, της 21ης Σεπτεμβρίου 2005, που είναι συνημμένο στην πρόταση οδηγίας της [SEC (2005) 1131, σημείο 1.4].

84. Υπό το πρίσμα αυτό, είναι σημαντικό να τονιστεί ότι η διατήρηση δεδομένων από τους φορείς παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών αντιπροσωπεύει γι' αυτούς μια σημαντική οικονομική επιβάρυνση η οποία είναι ανάλογη με τον αριθμό και τη διάρκεια των δεδομένων που πρέπει να διατηρούνται¹⁹. Οι εν λόγω επιβαρύνσεις δεν οφείλονται μόνο στην αναβάθμιση της τεχνολογίας που είναι αναγκαία για τη διατήρηση και αρχειοθέτηση των δεδομένων με ασφάλεια, αλλά και στη συντήρηση και την εκμετάλλευση των συστημάτων διατήρησης των δεδομένων.

85. Κατά συνέπεια, ελλείψει εναρμονίσεως, ο φορέας παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών θα έχει να αντιμετωπίσει δαπάνες διατήρησης των δεδομένων οι οποίες θα είναι διαφορετικές ανάλογα με το κράτος μέλος στο οποίο σκοπεύει να παράσχει τις υπηρεσίες αυτές. Οι διαφορές αυτές ενδέχεται να αποτελούν εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών μεταξύ των κρατών μελών και μπορούν επομένως να δημιουργήσουν εμπόδια στην εγκαθίδρυση και στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Μπορούν, ειδικότερα, να εμποδίσουν τη διασυννοιακή ανάπτυξη των νέων υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, που προστίθενται τακτικά στην κοινωνία της πληροφορίας. Μπορούν, επίσης, να παραγάγουν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην αγορά των ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

86. Όπως σαφώς προκύπτει από την έκτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2006/24, τέτοιες διαφορές μεταξύ των νομοθεσιών

των κρατών μελών «δημιουργούν εμπόδια στην εσωτερική αγορά ηλεκτρονικών επικοινωνιών διότι οι φορείς παροχής υπηρεσιών έχουν να αντιμετωπίσουν διαφορετικές απαιτήσεις σχετικά με τα είδη δεδομένων κίνησης και θέσης που πρέπει να διατηρούνται καθώς και τους όρους και τα χρονικά διαστήματα διατήρησης».

87. Στο μέτρο που η οδηγία 2006/24 προέβη σε προσέγγιση των εθνικών νομοθεσιών που αφορούν την υποχρέωση διατήρησης των δεδομένων (άρθρο 3), τις κατηγορίες των διατηρούμενων δεδομένων (άρθρο 5), τη διάρκεια διατήρησης των δεδομένων (άρθρο 6), καθώς και την προστασία και ασφάλεια των δεδομένων (άρθρο 7), φρονώ ότι ευνοεί την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρονικών επικοινωνιών, θέτοντας τους φορείς παροχής υπηρεσιών ενώπιον κοινών απαιτήσεων.

88. Προσθέτω ότι η επίπτωση που έχουν οι διαφορές μεταξύ των εθνικών νομοθεσιών που σχετίζονται με τη διατήρηση των δεδομένων στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς λαμβάνεται επίσης υπόψη στο άρθρο 12, παράγραφος 2, της οδηγίας 2006/24. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της αξιολόγησης των εθνικών μέτρων που προβλέπουν, υπό ειδικές περιστάσεις και για περιορισμένο χρονικό διάστημα, παράταση της μέγιστης διάρκειας αποθήκευσης των δεδομένων, η Επιτροπή πρέπει να εξακριβώσει αν τα μέτρα αυτά

19 — Βλ., ιδίως, τις προβλέψεις που επισημαίνονται στο προαναφερθέν έγγραφο της Επιτροπής, της 21ης Σεπτεμβρίου 2005 (σημείο 4.3.4).

αποτελούν μέσο αυθαίρετων διακρίσεων ή συγκεκριμένου περιορισμού του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών και αν αποτελούν εμπόδιο για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

89. Με βάση τα στοιχεία αυτά, η επέμβαση του κοινοτικού νομοθέτη βάσει του άρθρου 95 ΕΚ κρίνεται δικαιολογημένη.

90. Η Ιρλανδία, υποστηριζόμενη από τη Δημοκρατία της Σλοβακίας θεωρεί, αντιθέτως, ότι η οδηγία 2006/24 δεν μπορεί να βασίζεται στο άρθρο 95 ΕΚ στον βαθμό που το κέντρο βάρους της δεν βρίσκεται στην εγκαθίδρυση και τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Πράγματι, μοναδικός σκοπός ή, τουλάχιστον, κύριος ή πρωταρχικός σκοπός της εν λόγω οδηγίας είναι η διερεύνηση, η διαπίστωση και η δίωξη σοβαρών αδικημάτων. Η Ιρλανδία στηρίζεται, συναφώς, σε αρκετές διατάξεις της εν λόγω οδηγίας οι οποίες, είναι αληθές, προβάλλουν τον σκοπό αυτό.

91. Μεταξύ των διατάξεων αυτών, παραθέτω την ενδέκατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2006/24, σύμφωνα με την οποία, υπενθυμίζω, «[λ]όγω της σημασίας των δεδομένων κίνησης και θέσης για τη διερεύνηση, διαπίστωση και δίωξη των ποινικών αδικημάτων, όπως αποδείχθηκε από την έρευνα και την πείρα στην πράξη διαφόρων κρατών μελών, πρέπει να διασφαλιστεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο ότι τα δεδομένα τα οποία παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία κατά την παροχή υπηρεσιών τηλεπικοινωνιών από παρόχους διαθεσίμων στο κοινό υπηρεσιών

ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή από δημόσια δίκτυα επικοινωνιών διατηρούνται για ορισμένο χρονικό διάστημα υπό τους όρους της παρούσας οδηγίας». Επίσης, η οδηγία αυτή, σύμφωνα με το άρθρό της 1, παράγραφος 1, «αποβλέπει στην εναρμόνιση των διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με τις υποχρεώσεις των φορέων παροχής διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημόσιου δικτύου επικοινωνιών όσον αφορά τη διατήρηση ορισμένων δεδομένων που παράγονται ή υφίστανται επεξεργασία από αυτούς, ώστε να διασφαλιστεί ότι τα δεδομένα καθίστανται διαθέσιμα για τους σκοπούς της διερεύνησης, διαπίστωσης και δίωξης σοβαρών ποινικών αδικημάτων, όπως ορίζονται βάσει του εθνικού δικαίου των κρατών μελών».

92. Ουδείς αμφισβήτησε κατά τη διάρκεια της παρούσας διαδικασίας, και δεν θεωρώ ότι μπορεί να αμφισβητηθεί, ότι αυτός καθαυτός ο λόγος ύπαρξης της υποχρέωσης διατήρησης των δεδομένων, που επιβάλλεται στους φορείς παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, έγκειται στο ότι προωθεί τη διερεύνηση, τη διαπίστωση και τη δίωξη σοβαρών εγκλημάτων. Δεν μπορεί κανείς να αρνηθεί ότι, ακριβώς επειδή η διατήρηση των δεδομένων αποτελεί ένα αποτελεσματικό εργαλείο διερεύνησης στο πλαίσιο των ερευνών που διεξάγουν οι αρχές επιβολής του νόμου των κρατών μελών και, ειδικότερα, στις περιπτώσεις του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας, ο κοινοτικός νομοθέτης θέλησε να γενικεύσει την υποχρέωση διατήρησης των δεδομένων κίνησης και θέσης τα οποία παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία από τους φορείς παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημοσίων δικτύων επικοινωνιών.

93. Ο κοινοτικός νομοθέτης θέλησε να προχωρήσει ένα βήμα παραπάνω από ό,τι προβλέπει το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58. Υπενθυμίζω ότι η διάταξη αυτή παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα «να λαμβάνουν νομοθετικά μέτρα για να περιορίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στα άρθρα 5 και 6, στο άρθρο 8, παράγραφοι 1 έως 4, και στο άρθρο 9 της παρούσας οδηγίας, εφόσον ο περιορισμός αυτός αποτελεί αναγκαίο, κατάλληλο και ανάλογο μέτρο σε μια δημοκρατική κοινωνία για τη διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας (δηλαδή της ασφάλειας του κράτους), της εθνικής άμυνας, της δημόσιας ασφάλειας, και για την πρόληψη, διερεύνηση, διαπίστωση και δίωξη ποινικών αδικημάτων ή της άνευ αδείας χρησιμοποίησης του συστήματος ηλεκτρονικών επικοινωνιών, όπως προβλέπεται στο άρθρο 13, παράγραφος 1, της οδηγίας 95/46/EK. Για τον σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη δύνανται, μεταξύ άλλων, να λαμβάνουν νομοθετικά μέτρα που θα προβλέπουν τη φύλαξη δεδομένων για ορισμένο χρονικό διάστημα για τους λόγους που αναφέρονται στην παρούσα παράγραφο». Με την έκδοση της οδηγίας 2006/24, ο κοινοτικός νομοθέτης θέλησε να προχωρήσει περαιτέρω, αφενός, μεταβάλλοντας τη δυνατότητα αυτή των κρατών μελών σε υποχρέωση επιβολής της διατήρησης των δεδομένων και, αφετέρου, εναρμονίζοντας τις κατηγορίες των διατηρούμενων δεδομένων καθώς και τη διάρκεια διατήρησής τους.

94. Μεταξύ των λόγων που αναφέρονται στο άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58, ο κοινοτικός νομοθέτης δέχθηκε μόνον αυτόν που αφορά τη διερεύνηση, τη διαπίστωση και τη δίωξη σοβαρών ποινικών αδικημάτων. Με τον τρόπο αυτόν υπέδειξε τον θεμιτό σκοπό των περιορισμών που επέβαλε η οδηγία 2006/24 στα δικαιώματα των προσώπων σε θέματα προστασίας των προσωπικών τους δεδομένων. Μία από τις ιδιαιτερότητες της οδηγίας αυτής είναι, πράγματι, ότι πρέπει να γίνει αντιληπτή ως

εντασσομένη στο σύστημα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που έθεσε σταδιακά σε ισχύ ο κοινοτικός νομοθέτης. Δεδομένου ότι η οδηγία προβλέπει εξαίρεση σε ορισμένα μέτρα προστασίας της οδηγίας 2002/58, η μνεία του νομοθέτη σε ένα τέτοιο σκοπό γενικού συμφέροντος ήταν απαραίτητη για να στοιχειοθετηθεί η ανάγκη θεσπίσεως ενός νομοθετήματος για τη διατήρηση των δεδομένων ενόψει των απαιτήσεων του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ.

95. Πρέπει, ωστόσο, να θεωρηθεί ότι η μνεία του λόγου αυτού που δικαιολογεί την επέμβαση στο δικαίωμα των πολιτών για σεβασμό της ιδιωτικής τους ζωής που προστατεύεται από το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ, όπως και ο ισχυρισμός ότι η διατήρηση των δεδομένων αποτελεί ένα αποτελεσματικό μέσο στον τομέα της επιβολής του νόμου, για τους σκοπούς της διερεύνησης, της διαπίστωσης και της δίωξης σοβαρών ποινικών αδικημάτων, είναι ασυμβίβαστη με τη χρησιμοποίηση του άρθρου 95 ΕΚ ως νομικής βάσης μιας κοινοτικής πράξης, όπως η οδηγία 2006/24;

96. Δεν έχω την άποψη αυτή για τους ακόλουθους λόγους.

97. Πρώτον, το Δικαστήριο είχε την ευκαιρία να αποφανθεί ότι, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις για την επιλογή του άρθρου 95 ΕΚ ως νομικής βάσης, ο κοινοτικός νομοθέτης δεν μπορεί να εμποδίζεται να στηριχθεί σ' αυτή τη νομική βάση από το γεγονός ότι ένα δημόσιο συμφέρον, όπως η προστασία της δημόσιας υγείας, είναι καθοριστικό για τις

επιλογές που πρέπει να γίνουν²⁰. Δεν πρέπει, συναφώς, να παραβλεφθεί το γεγονός ότι το άρθρο 95, παράγραφος 3, ΕΚ απαιτεί ρητώς να ληφθούν υπόψη, στο πλαίσιο της διαδικασίας εναρμόνισης, ορισμένες απαιτήσεις γενικού συμφέροντος και να αποτελέσουν αυτές αντικείμενο υψηλού επιπέδου προστασίας²¹. Πάντως, επισημαίνω ότι μεταξύ των απαιτήσεων αυτών περιλαμβάνεται και η σχετική με την ασφάλεια απαίτηση. Κατά τη γνώμη μου, μια πράξη όπως η οδηγία 2006/24, η οποία εναρμονίζει τις προϋποθέσεις για τη διατήρηση ορισμένων δεδομένων για τους σκοπούς της διερεύνησης, της διαπίστωσης και της δίωξης σοβαρών ποινικών αδικημάτων, συμμετέχει σε αυτή την απαίτηση εξασφάλισης ενός υψηλού επιπέδου ασφαλείας στην εσωτερική αγορά. Το άρθρο 95, παράγραφος 3, ΕΚ επιτρέπει, επομένως, κατά τη γνώμη μου, τα μέτρα σχετικά με την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που έχουν ως αντικείμενο την εγκαθίδρυση και τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς τα οποία επιδιώκουν, συγχρόνως, ένα σκοπό δημοσίου συμφέροντος, όπως η εξασφάλιση ενός υψηλού επιπέδου ασφαλείας εντός της Κοινότητας.

98. Στη συνέχεια, αντίθετα προς όσα υποστηρίζει η Ιρλανδία, φρονώ ότι το γεγονός και μόνον ότι μια πράξη επιδιώκει ένα σκοπό, όπως η διερεύνηση, η διαπίστωση και η δίωξη σοβαρών ποινικών αδικημάτων, δεν αρκεί για να μετατεθεί η πράξη αυτή από τον πρώτο πυλώνα στον τρίτο. Με άλλα λόγια, η ύπαρξη ενός τέτοιου σκοπού δεν επαρκεί, κατά τη γνώμη μου, για να χαρακτηριστεί μια πράξη ως εμπύπτουσα στον τομέα που καλύπτεται από την «αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέ-

σεις», κατά την έννοια του τίτλου VI της Συνθήκης ΕΕ.

99. Όπως προκύπτει από το άρθρο 29 ΕΕ, με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, ο σκοπός της Ένωσης που συνίσταται στο να προσφέρει στους πολίτες ένα υψηλό επίπεδο προστασίας σε ένα χώρο ελευθερίας, ασφαλείας και δικαιοσύνης επιτυγχάνεται με την πρόληψη της εγκληματικότητας και την καταπολέμηση αυτού του φαινομένου μέσω τριών ειδών δράσεων. Πρόκειται, πρώτον, για τη στενότερη συνεργασία μεταξύ των αστυνομικών δυνάμεων, των τελωνειακών και άλλων αρμοδίων αρχών στα κράτη μέλη, τόσο απευθείας όσο και μέσω της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Europol) σύμφωνα με τα άρθρα 30 ΕΕ και 32 ΕΕ. Δεύτερον, για τη στενότερη συνεργασία μεταξύ δικαστικών και άλλων αρμοδίων αρχών των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω της δικαστικής συνεργασίας (Eurojust), σύμφωνα με τα άρθρα 31 ΕΕ και 32 ΕΕ. Τρίτον, για την προσέγγιση, όπου είναι αναγκαίο, των κανόνων σε ποινικές υποθέσεις στα κράτη μέλη, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 31, στοιχείο ε', ΕΕ.

100. Πάντως, θεωρώ ότι η υποχρεωτική διατήρηση των δεδομένων που παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία στο πλαίσιο της παροχής υπηρεσιών επικοινωνιών δεν αντιστοιχεί σε κανένα από αυτά τα τρία είδη δράσεων. Δεν διαθέτει, επομένως, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά για να υπαχθεί στο πεδίο εφαρμογής του τίτλου VI της Συνθήκης ΕΕ.

20 — Βλ., συναφώς, σε θέματα δημόσιας υγείας, προπαρατεθείσα απόφαση Γερμανία κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου (σκέψη 39 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

21 — Όπ.π. (σκέψη 40 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

101. Βεβαίως, ο σκοπός της διερεύνησης, διαπίστωσης και δίωξης σοβαρών ποινικών αδικημάτων έχει ένα ποινικό εννοιολογικό περιεχόμενο που προδιαθέτει για την κατάταξη όλων των πράξεων που επιδιώκουν αυτόν τον σκοπό στον τρίτο πυλώνα. Η τάση αυτή, ωστόσο, επεκτείνει υπερβολικά το πεδίο εφαρμογής του τίτλου VI της Συνθήκης ΕΕ το οποίο, όπως επισήμανα, δεν συνίσταται στον ορισμό του σκοπού, αλλά απαριθμεί τις μορφές δράσεων που συγκεκριμενοποιούν την έννοια της «αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις», κατά την έννοια του τίτλου αυτού.

102. Διαπιστώνω, έπ' αυτού, ότι τα μέτρα που προβλέπονται από την οδηγία 2006/24 δεν συνεπάγονται καμία άμεση επέμβαση των αρχών επιβολής του νόμου των κρατών μελών. Προβλέπεται μόνον ότι οι φορείς παροχής διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημοσίου δικτύου επικοινωνιών οφείλουν να διατηρούν τα δεδομένα που παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία κατά την παροχή των οικείων υπηρεσιών επικοινωνιών, δηλαδή μόνον τα δεδομένα που συνδέονται στενά με την άσκηση εκ μέρους των φορέων παροχής υπηρεσιών της εμπορικής τους δραστηριότητας.

103. Τελικώς, η οδηγία 2006/24 περιλαμβάνει μέτρα τα οποία τοποθετούνται σε στάδιο προγενέστερο της ενδεχόμενης εφαρμογής αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις. Δεν εναρμονίζει ούτε το ζήτημα της πρόσβασης στα δεδομένα από τις αρμόδιες εθνικές αρχές επιβολής του νόμου ούτε το ζήτημα της χρησιμοποίησης και της ανταλλαγής των δεδομένων μεταξύ των αρχών αυτών, για παράδειγμα στο πλαίσιο των ποινικών ερευνών. Τα ζητήματα αυτά, τα οποία, κατά τη γνώμη μου, εμπί-

πτουν στον τομέα που καλύπτεται από τον τίτλο VI της Συνθήκης ΕΕ, ορθώς εξαιρέθηκαν από τις διατάξεις της οδηγίας 2006/24²².

104. Όπως εξάλλου ρητώς τονίζεται με την εικοστή πέμπτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας αυτής, η εν λόγω οδηγία «δεν θίγει την εξουσία των κρατών μελών να θεσπίζουν νομοθετικά μέτρα όσον αφορά το δικαίωμα πρόσβασης και χρήσης δεδομένων από τις εθνικές αρχές που αυτά ορίζουν. *Θέματα πρόσβασης σε δεδομένα που διατηρούνται δυνάμει της παρούσας οδηγίας από τις εθνικές δημόσιες αρχές για τις δραστηριότητες τις οποίες προβλέπει το άρθρο 3, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 95/46/ΕΚ δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου. Μπορούν, ωστόσο, να αποτελούν αντικείμενο του εθνικού δικαίου ή μέτρων που λαμβάνονται δυνάμει του τίτλου VI της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση*»^[23]. Η μοναδική απαίτηση σχετικά με την πρόσβαση στα δεδομένα την οποία ο κοινοτικός νομοθέτης θέλησε να τονίσει, και η οποία έχει τη μορφή μάλλον προειδοποίησης παρά μέτρου εναρμόνισης, περιλαμβάνεται στο άρθρο 4 της οδηγίας 2006/24, το οποίο ορίζει ότι «[τ]α κράτη μέλη θεσπίζουν μέτρα ώστε να διασφαλίζεται ότι τα δεδομένα που διατηρούνται σύμφωνα με την παρούσα οδηγία παρέχονται μόνο στις αρμόδιες εθνικές αρχές, σε ειδικές περιπτώσεις και σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία. Η διαδικασία και οι όροι πρόσβασης σε διατηρούμενα δεδομένα σύμφωνα με τις απαιτήσεις

22 — Μεταξύ των προτάσεων αποφάσεων-πλαίσιων που προσεγγίζουν τα ζητήματα που αφορούν τη διαβούλευση, τη χρήση και την ανταλλαγή πληροφοριών από τις αρμόδιες σε ποινικές υποθέσεις αρχές, βλ., ιδίως, την πρόταση αποφάσεως-πλαίσιου του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 2005, για την ανταλλαγή πληροφοριών βάσει της αρχής της διαθεσιμότητας [COM(2005) 490 τελικό], καθώς και την πρόταση αποφάσεως-πλαίσιου του Συμβουλίου, της 6ης Νοεμβρίου 2007, για τη χρήση των καταστάσεων με τα ονόματα των επιβατών (PNR) με σκοπό την επιβολή του νόμου [COM(2007) 654 τελικό].

23 — Η υπογράμμιση δική μου.

αναγκαιότητας και αναλογικότητας ορίζονται από τα κράτη μέλη στο εθνικό τους δίκαιο, με την επιφύλαξη των οικειών διατάξεων του ευρωπαϊκού δικαίου ή του δημοσίου διεθνούς δικαίου, και ιδίως της ΕΣΔΑ, όπως έχει ερμηνευθεί από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων».

105. Το όριο μεταξύ των μέτρων που εμπίπτουν στον κοινοτικό πυλώνα και αυτών που πρέπει να ληφθούν στο πλαίσιο του τίτλου VI της Συνθήκης ΕΕ μπορεί επομένως, κατά τη γνώμη μου, να προσδιοριστεί με τον ακόλουθο τρόπο.

106. Στον κοινοτικό πυλώνα ανήκουν τα μέτρα που εναρμονίζουν τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι φορείς παροχής υπηρεσιών επικοινωνιών οφείλουν να διατηρούν τα δεδομένα κίνησης και θέσης τα οποία παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία στο πλαίσιο της άσκησης των εμπορικών δραστηριοτήτων τους. Μια τέτοια προσέγγιση των εθνικών νομοθεσιών σε θέματα διατήρησης δεδομένων μειώνει, πράγματι, τον κίνδυνο εμποδίων στην ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρονικών επικοινωνιών θέτοντας τους φορείς ενώπιον κοινών απαιτήσεων. Το γεγονός ότι ο κοινοτικός νομοθέτης έκρινε αναγκαίο να επιβάλει τη διατήρηση των δεδομένων λόγω της αποτελεσματικότητας αυτού του εργαλείου για τη διερεύνηση, διαπίστωση και δίωξη σοβαρών ποινικών αδικημάτων δεν αρκεί για να μην υπάγεται ένα τέτοιο μέτρο στον κοινοτικό πυλώνα, δεδομένου ότι το επιτακτικό αυτό γενικό συμφέρον μπορεί να συνεκτιμηθεί από ένα μέτρο εναρμόνισης που ελήφθη βάσει του άρθρου 95 ΕΚ. Επιπλέον, η μνεία του επιτακτικού αυτού δημοσίου συμφέροντος είναι απαραίτητη για να δικαιολογηθεί η επέμβαση του κοινοτικού νομοθέτη στο δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής ζωής των χρηστών των υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

107. Αποτελούν, αντιθέτως, μέρος του τρίτου πυλώνα τα μέτρα για την εναρμόνιση των προϋποθέσεων υπό τις οποίες οι αρμόδιες για την επιβολή του νόμου εθνικές αρχές μπορούν να έχει πρόσβαση στα διατηρούμενα δεδομένα, να τα χρησιμοποιήσουν και να τα ανταλλάξουν για την εκπλήρωση της αποστολής τους. Η άμεση επέμβαση των αρχών αυτών στους ιδιωτικούς φορείς και η υποχρεωτική δημοσιοποίηση των δεδομένων για τους σκοπούς της επιβολής του νόμου, εμπίπτουν επομένως, κατά τη γνώμη μου, στο πεδίο της «αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις» κατά την έννοια του τίτλου VI της Συνθήκης ΕΕ. Συγκεκριμένα, στο στάδιο αυτό, η συμμετοχή των ιδιωτικών φορέων σε μια διαδικασία επιβολής του νόμου και η συνεργασία τους ως προς το θέμα αυτό με τις εθνικές αρχές αποκτούν ένα συγκεκριμένο και σαφή χαρακτήρα.

108. Η διαχωριστική αυτή γραμμή δεν είναι βεβαίως απαλλαγμένη από κάθε κριτική και μπορεί να φαίνεται ως ένα βαθμό τεχνητή. Συμφωνώ ότι θα ήταν πιο ικανοποιητικό το συνολικό πρόβλημα της διατήρησης των δεδομένων από τους παρόχους υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και οι λεπτομέρειες της συνεργασίας τους με τις αρμόδιες σε θέματα επιβολής του νόμου εθνικές αρχές να αποτελούν το αντικείμενο μιας ενιαίας πράξης που να εξασφαλίζει τη συνοχή μεταξύ αυτών των δύο πτυχών. Μολονότι είναι λυπηρό, η συνταγματική αρχιτεκτονική την οποία συνθέτουν οι τρεις πυλώνες επιβάλλει, ωστόσο, διαιρέσεις μεταξύ των

τομέων δράσης. Αυτό που προέχει, στο πλαίσιο αυτό, είναι η εγγύηση της ασφάλειας δικαίου με τη διασαφήνιση, στο μέτρο του δυνατού, των ορίων μεταξύ των τομέων δράσης που εμπίπτουν στους διάφορους πυλώνες.

109. Η ανάλυση που προτείνω εδώ δεν φαίνεται ασυμβίβαστη με όσα έχει κρίνει το Δικαστήριο με την προπαρατεθείσα απόφαση Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου και Επιτροπής. Επιτρέπει, αντιθέτως, να αποσαφηνιστεί το περιεχόμενο που πρέπει, κατά την άποψή μου, να δοθεί στην απόφαση αυτή.

110. Υπενθυμίζω ότι, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η εν λόγω απόφαση, το Κοινοβούλιο ζητούσε, αφενός, την ακύρωση της αποφάσεως 2004/496/ΕΚ του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 2004, για τη σύναψη συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής σχετικά με την επεξεργασία και τη διαβίβαση των καταστάσεων με τα ονόματα των επιβατών από τους αερομεταφορείς προς το Υπουργείο Εσωτερικής Ασφάλειας, Υπηρεσία Τελωνείων και Προστασίας των Συνόρων των Ηνωμένων Πολιτειών²⁴ και, αφετέρου, της αποφάσεως 2004/535/ΕΚ της Επιτροπής, της 14ης Μαΐου 2004, σχετικά με την ικανοποιητική προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που περιλαμβάνονται στο φάκελο των επιβατών αεροπορικών μεταφορών ο οποίος διαβιβάζεται στην Υπηρεσία Τελωνείων και Προστασίας των Συνόρων των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής²⁵.

111. Με την απόφασή του, το Δικαστήριο εξέτασε πρώτον τη νομιμότητα της αποφάσεως για ικανοποιητική προστασία, και τούτο υπό το πρίσμα του άρθρου 3, παράγραφος 2, πρώτη περίπτωση, της οδηγίας 95/46. Υπενθυμίζω ότι η διάταξη αυτή εξαιρεί από το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα «η οποία πραγματοποιείται στο πλαίσιο δραστηριοτήτων που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου, όπως οι δραστηριότητες που προβλέπονται στις διατάξεις των τίτλων V και VI της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και, εν πάση περιπτώσει, [τις] επεξεργασίες δεδομένων που αφορούν τη δημόσια ασφάλεια, την εθνική άμυνα, την ασφάλεια του κράτους (συμπεριλαμβανομένης και της οικονομικής ευημερίας του, εφόσον η επεξεργασία αυτή συνδέεται με θέματα ασφάλειας του κράτους) και τις δραστηριότητες του κράτους σε τομείς του ποινικού δικαίου».

112. Το Δικαστήριο έκρινε ότι η διαβίβαση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που περιλαμβάνονταν στις καταστάσεις επιβατών (στο εξής: δεδομένα PNR) προς την Υπηρεσία Τελωνείων και Προστασίας των Συνόρων του Υπουργείου Εσωτερικής Ασφάλειας των ΗΠΑ (στο εξής: CBP) αποτελούσε επεξεργασία που αφορά τη δημόσια ασφάλεια και τις δραστηριότητες του κράτους σε τομείς του ποινικού δικαίου. Υπογράμμισε ότι η απόφαση για ικανοποιητική προστασία δεν αφορούσε επεξεργασία δεδομένων αναγκαία για την παροχή υπηρεσιών, αλλά επεξεργασία δεδομένων που κρίνεται αναγκαία για την προάσπιση της δημόσιας ασφάλειας και για τους σκοπούς της επιβολής του νόμου. Επιπλέον, μολονότι από την απόφαση της 6ης Νοεμβρίου 2003, C-101/01, Lindqvist²⁶, προκύπτει ότι οι δραστηριότητες που μνημονεύονται ως

²⁴ — ΕΕ L 183, σ. 83, στο εξής: απόφαση του Συμβουλίου.

²⁵ — ΕΕ L 235, σ. 11, στο εξής: απόφαση για ικανοποιητική προστασία.

²⁶ — Συλλογή 2003, σ. I-12971.

παραδείγματα στο άρθρο 3, παράγραφος 2, πρώτη περίπτωση, της οδηγίας είναι, σε όλες τις περιπτώσεις, δραστηριότητες που ασκούνται από τα κράτη ή από τις κρατικές αρχές και δεν αφορούν τους τομείς δραστηριότητας των ιδιωτών, ωστόσο, σύμφωνα με το Δικαστήριο, από την απόφαση αυτή δεν συνάγεται ότι το γεγονός ότι τα δεδομένα PNR έχουν συλλεχθεί από ιδιωτικούς φορείς για εμπορικούς σκοπούς και ότι οι φορείς αυτοί οργανώνουν τη διαβίβασή τους σε τρίτη χώρα σημαίνει ότι η διαβίβαση αυτή δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω διάταξης. Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο αναφέρει ότι η διαβίβαση αυτή εντάσσεται σε ένα πλαίσιο που έχουν δημιουργήσει οι δημόσιες αρχές σχετικά με τη δημόσια ασφάλεια.

113. Το Δικαστήριο συνήγαγε ότι η απόφαση για ικανοποιητική προστασία αφορούσε την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 2, πρώτη περίπτωση, της οδηγίας 95/46 και δεν ενέπιπτε επομένως στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής. Το Δικαστήριο κατέληξε ότι έπρεπε να ακυρώσει την απόφαση για ικανοποιητική προστασία.

114. Εξετάζοντας στη συνέχεια τη νομιμότητα της αποφάσεως του Συμβουλίου, το Δικαστήριο αποφάνθηκε μόνον επί του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από την εσφαλμένη επιλογή του άρθρου 95 ΕΚ ως νομικής βάσης της αποφάσεως αυτής. Έκρινε ότι το άρθρο 95 ΕΚ, σε συνδυασμό με το άρθρο 25 της οδηγίας 95/46, δεν μπορεί να θεμελιώσει αρμοδιότητα της Κοινότητας να συνάψει τη συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής σχετικά με την επεξεργασία και τη διαβίβαση των δεδομένων PNR από τους αερομεταφορείς προς το Υπουργείο Εσωτε-

ρικής Ασφάλειας, Υπηρεσία Τελωνείων και Προστασίας των Συνόρων των Ηνωμένων Πολιτειών (στο εξής: συμφωνία), που εγκρίθηκε στο όνομα της Κοινότητας με την εν λόγω απόφαση²⁷. Προς στήριξη της διαπίστωσης αυτής, το Δικαστήριο υπογράμμισε ότι η συμφωνία αφορούσε την ίδια μεταβίβαση δεδομένων με την απόφαση για ικανοποιητική προστασία και, επομένως, επεξεργασία δεδομένων που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής. Η Επιτροπή κατέληξε ότι η απόφαση του Συμβουλίου δεν είχε εγκύρως εκδοθεί βάσει του άρθρου 95 ΕΚ.

115. Η Ιρλανδία στηρίζεται στην προπαρατεθείσα απόφαση Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου και Επιτροπής για να υποστηρίξει την άποψη που υπερασπίζεται στην υπό κρίση υπόθεση, δηλαδή, κατ' ουσίαν, ότι, λόγω του μοναδικού ή, τουλάχιστον, κύριου σκοπού της οδηγίας 2006/24 που συνίσταται στη διερεύνηση, διαπίστωση και δίωξη σοβαρών ποινικών αδικημάτων, η οδηγία αυτή έπρεπε να έχει εκδοθεί υπό το πρίσμα του τίτλου VI της Συνθήκης ΕΕ. Ωστόσο, η εν λόγω απόφαση εκδόθηκε σε πλαίσιο του οποίου τα κύρια χαρακτηριστικά επιτρέπουν τη διάκριση από την υπό κρίση υπόθεση.

116. Στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, η συναφθείσα συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής είχε ως κύριο σκοπό να απαιτήσει από τους αερομεταφορείς που πραγματοποιούσαν διεθνείς εμπορικές πτήσεις από και προς τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής να παρέχουν στη CBP πρόσβαση

27 — Η συμφωνία αυτή αποτέλεσε στη συνέχεια αντικείμενο διορθωτικού (ΕΕ 2005, L 255, σ. 168).

στα στοιχεία PNR που συλλέγονται και καταχωρίζονται στο ηλεκτρονικό σύστημά τους ελέγχου κρατήσεων και αναχωρήσεων. Η συμφωνία αποτελούσε επομένως μια μορφή διεθνούς συνεργασίας μεταξύ των συμβαλλομένων μερών για την επίτευξη του σκοπού της καταπολέμησης της τρομοκρατίας και άλλων σοβαρών εγκλημάτων, προσπαθώντας ταυτόχρονα να συμβιβάσει τον σκοπό αυτό με την προστασία των προσωπικών δεδομένων των επιβατών αεροπορικών μεταφορών²⁸. Η ύπαρξη μιας τέτοιας μορφής διεθνούς συνεργασίας με μια δημόσια αρχή τρίτης χώρας συνιστά μια σημαντική διαφορά σε σχέση με την υπό κρίση υπόθεση.

τη χρήση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από μια οντότητα που έχει ως αποστολή να εξασφαλίζει την εσωτερική ασφάλεια ενός κράτους, καθώς και τη διάθεση των εν λόγω δεδομένων σε μια τέτοια οντότητα, έχω τη γνώμη ότι μπορεί να εξομοιωθεί με πράξη συνεργασίας μεταξύ δημοσίων αρχών. Ειδικότερα, σε μια τέτοια περίπτωση υποχρεωτικής γνωστοποίησης δεδομένων προς έναν εθνικό φορέα για σκοπούς ασφαλείας και καταστολής, το γεγονός ότι επιβάλλεται σε ένα νομικό πρόσωπο να διαβιβάζει δεδομένα δεν απέχει ουσιωδώς από την άμεση ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ δημοσίων αρχών, π.χ. στο πλαίσιο ποινικών ερευνών³⁰.

117. Στη συνέχεια, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η επίμαχη επεξεργασία δεδομένων στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, κάλυπτε στάδιο μεταγενέστερο της αρχικής συλλογής των δεδομένων από τις αεροπορικές εταιρείες. Η επεξεργασία αυτή αφορούσε την αναζήτηση πληροφοριών, τη χρήση από τη CBP και τη διάθεση προς αυτήν των δεδομένων των επιβατών αεροσκαφών που προέρχονταν από τα συστήματα κρατήσεως θέσεων των αερομεταφορέων που βρίσκονται στο έδαφος των κρατών μελών²⁹. Επρόκειτο, επομένως, για μια μορφή συνεργασίας που δεν αφορούσε μόνον ιδιωτικές επιχειρήσεις, αλλά και μια δημόσια αρχή, εν προκειμένω τη CBP, για τους σκοπούς της καταπολέμησης της τρομοκρατίας και άλλων σοβαρών εγκλημάτων.

119. Η διεθνής διάσταση της εφαρμοσθείσας συνεργασίας και οι λεπτομέρειες της συνεργασίας μεταξύ των αερομεταφορέων και της CBP, λεπτομέρειες που, κατά τη γνώμη μου, την εντάσσουν στο πεδίο εφαρμογής του τίτλου VI της Συνθήκης ΕΕ, συνιστούν δύο ουσιώδεις διαφορές μεταξύ της περίπτωσης εκείνης και της υπό κρίση υποθέσεως.

118. Σ' αυτό το πλαίσιο, μια πράξη που προβλέπει την αναζήτηση πληροφοριών και

120. Εξάλλου, η απόφαση 2007/551/PESC/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 2007, για την υπογραφή, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής για την επεξεργασία και τη διαβίβαση δεδομένων από τις καταστάσεις με τα ονόματα των επιβατών (PNR) από τους αερομεταφορείς στο Υπουργείο Εσωτερικής

28 — Βλ. σημείο 139 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα Léger στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου και Επιτροπής.

29 — Όπ.π. (σημείο 102).

30 — Όπ.π. (σκέψεις 159 και 160).

Ασφάλειας των Ηνωμένων Πολιτειών (DHS) (συμφωνία PNR 2007)³¹, εκδόθηκε βάσει των άρθρων 24 ΕΕ και 38 ΕΕ, λόγω ακριβώς των χαρακτηριστικών αυτών που προσδιορίστηκαν ανωτέρω.

121. Οι επισημανθείσες διαφορές παρέχουν επίσης τη δυνατότητα να κατανοηθεί καλύτερα το περιεχόμενο της προπαρατεθείσας αποφάσεως Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου και Επιτροπής.

122. Η απόφαση αυτή δεν μπορεί να σημαίνει, κατά την άποψή μου, ότι μόνον η εξέταση του σκοπού της επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων έχει σημασία για το αν θα περιληφθεί ή θα εξαιρεθεί η επεξεργασία αυτή από το πεδίο εφαρμογής του συστήματος προστασίας των δεδομένων που έθεσε σε εφαρμογή η οδηγία 95/46. Πρέπει επίσης να εξακριβωθεί το πλαίσιο του είδους δραστηριοτήτων στο οποίο πραγματοποιείται η επεξεργασία δεδομένων. Η επεξεργασία αυτή εξαιρείται από το κοινοτικό σύστημα προστασίας προσωπικών δεδομένων της οδηγίας 95/46 μόνο στις περιπτώσεις που πραγματοποιείται κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων κρατών ή κρατικών αρχών και δεν αφορά τους τομείς δραστηριοτήτων των ιδιωτών, τούτο δε κατ' εφαρμογή του άρθρου 3, παράγραφος 2, πρώτη περίπτωση, της οδηγίας αυτής. Εναπόκειται επομένως στον νομοθέτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης να αναλάβει και να οικοδομήσει ένα γενικό σύστημα προστασίας των δεδομένων για την κάλυψη της επεξεργασίας των δεδομένων που πραγματοποιείται στο πλαίσιο τέτοιων κρατικών δραστηριοτήτων³².

123. Με την προπαρατεθείσα απόφαση Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, το Δικαστήριο έκρινε ότι η διαβίβαση δεδομένων από τους αερομεταφορείς προς τη CBP, για την προάσπιση της δημόσιας ασφάλειας και για τους σκοπούς της επιβολής του νόμου μπορούσε να εξομοιωθεί με την επεξεργασία δεδομένων που πραγματοποιείται κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων κρατών ή κρατικών αρχών και δεν αφορά τους τομείς δραστηριοτήτων των ιδιωτών. Για τον λόγο αυτό, κρίθηκε ως εξαιρούμενη του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας 95/46.

124. Ερμηνευόμενη υπό την έννοια αυτή, η προπαρατεθείσα απόφαση Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου και Επιτροπής επιτρέπει να γίνει αντιληπτή η διάκριση μεταξύ των ρητρών αποκλεισμού και των ρητρών περιορισμού που περιλαμβάνονται στην οδηγία 95/46 και στην οδηγία 2002/58.

125. Όπως ορθώς εξήγησε η Επιτροπή στο πλαίσιο της υπό κρίση διαδικασίας, τα άρθρα 3, παράγραφος 2, πρώτη περίπτωση, της οδηγίας 95/46 και 1, παράγραφος 3, της οδηγίας 2002/58 αποτελούν ρήτρες εξαίρεσης, στον βαθμό που εξαιρούν από το πεδίο εφαρμογής των δύο αυτών οδηγιών την επεξεργασία δεδομένων που πραγματοποιείται στο πλαίσιο δραστηριοτήτων που δεν εμπίπτουν στη Συνθήκη ΕΚ, όπως αυτές που προβλέπουν οι τίτλοι V και VI της Συνθήκης ΕΕ, και εν πάση περιπτώσει, των

31 — ΕΕ L 204, σ. 16.

32 — Βλ., συναφώς, πρόταση αποφάσεως-πλαίσιο του Συμβουλίου, της 4ης Οκτωβρίου 2005, σχετικά με την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που εξετάζονται στο πλαίσιο της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις [COM(2005) 475 τελικό].

δραστηριοτήτων που έχουν ως αντικείμενο τη δημόσια ασφάλεια, την άμυνα, την ασφάλεια του κράτους και τις δραστηριότητες του κράτους σε τομείς του ποινικού δικαίου.

126. Αντιθέτως, οι περιοριστικές ρήτρες των άρθρων 13, παράγραφος 1, της οδηγίας 95/46 και 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58 έχουν τελείως διαφορετικό περιεχόμενο. Επιτρέπουν, πράγματι, μόνο στα κράτη μέλη να περιορίζουν την ισχύ ορισμένων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που προσδιορίζονται με τις δύο αυτές οδηγίες, όταν ο περιορισμός αυτός αποτελεί αναγκαίο μέτρο για την εξασφάλιση ενός σκοπού γενικού συμφέροντος όπως η ασφάλεια του κράτους, η άμυνα και η δημόσια υγεία καθώς και η πρόληψη, η διερεύνηση, η διαπίστωση και η δίωξη ποινικών αδικημάτων. Η επεξεργασία των σχετικών δεδομένων εξακολουθεί, ωστόσο, να εμπίπτει στο κοινοτικό σύστημα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

127. Το γεγονός ότι τα δύο αυτά είδη ρητρών αναφέρουν παρόμοιους σκοπούς γενικού συμφέροντος προκαλεί βεβαίως σύγχυση σχετικά με το πεδίο εφαρμογής τους. Αυτή η σύγχυση είναι ίσως εν μέρει η αιτία της θέσης που προβάλλει η Ιρλανδία, στον βαθμό που το εν λόγω κράτος μέλος επικαλείται μόνον τις ρήτρες εξαίρεσης, ερμηνευόντας τις υπό την έννοια ότι το γεγονός και μόνον ότι μια πράξη επιδιώκει έναν σκοπό γενικού συμφέροντος, όπως η διερεύνηση, διαπίστωση και δίωξη σοβαρών ποινικών αδικημάτων, που αναφέρεται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/24, αρκεί για να εξαιρεθεί από το πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου.

128. Η ύπαρξη των περιοριστικών ρητρών στις οδηγίες 95/46 και 2002/58, οι οποίες διευκρινίζουν τους λόγους γενικού συμφέροντος για τους οποίους μπορεί να περιορίζεται η ισχύς των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων σε θέματα προστασίας δεδομένων, αποδεικνύει, ωστόσο, ότι η άποψη αυτή είναι εσφαλμένη και ότι η αναφορά απλώς ενός γενικού συμφέροντος όπως αυτό της διερεύνησης, διαπίστωσης και δίωξης σοβαρών ποινικών αδικημάτων, που παρατίθενται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/24, δεν αρκεί από μόνη της για να καθοριστεί τι εμπίπτει στο κοινοτικό δίκαιο και τι όχι, ή, ειδικότερα, στο κοινοτικό σύστημα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

129. Για να διαφυλαχθεί η πρακτική αποτελεσματικότητα των περιοριστικών ρητρών και για να μην αποτελέσουν αυτές μία απλή επανάληψη των ρητρών εξαίρεσης πρέπει, επομένως, να θεωρηθεί ότι, κατ'εφαρμογή των ρητρών εξαίρεσης που περιλαμβάνονται στα άρθρα 3, παράγραφος 2, πρώτη περίπτωση, της οδηγίας 95/46 και 1, παράγραφος 3, της οδηγίας 2002/58, η επεξεργασία δεδομένων μπορεί να εξαιρεθεί από το κοινοτικό σύστημα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μόνο στην περίπτωση που πραγματοποιείται κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων κρατών ή κρατικών αρχών και δεν αφορά τους τομείς δραστηριοτήτων των ιδιωτών, σύμφωνα με τη διατύπωση που χρησιμοποίησε το Δικαστήριο με τις προπαρατεθείσες αποφάσεις του Lindqvist και Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου και Επιτροπής.

130. Κατόπιν των στοιχείων αυτών, η άποψή μου είναι επομένως ότι, στον βαθμό που η οδηγία 2006/24 δεν περιλαμβάνει διατάξεις για την εναρμόνιση των όρων πρόσβασης στα δεδομένα και της χρήσης τους κατά την άσκηση δραστηριοτήτων κρατών ή κρατικών αρχών που δεν αφορούν τους τομείς δραστηριοτήτων των ιδιωτών και, ειδικότερα, καμία διάταξη που μπορεί να καλύπτεται από την έννοια της «αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις» κατά την έννοια του τίτλου VI της Συνθήκης ΕΕ, ορθώς εκδόθηκε στο πλαίσιο του κοινοτικού πυλώνα και, ειδικότερα, βάσει του άρθρου 95 ΕΚ.

131. Εάν γινόταν δεκτή η άποψη που υποστηρίζει η Ιρλανδία, δηλαδή ότι η οδηγία 2006/24 έπρεπε να εκδοθεί βάσει των άρθρων 30 ΕΕ, 31, παράγραφος 1, στοιχείο γ', ΕΕ και 34, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΕΕ, τούτο θα είχε ως συνέπεια παράβαση του άρθρου 47 ΕΕ.

132. Τέλος, πρέπει να διευκρινιστεί ότι, αν και θεωρήθηκε ότι η οδηγία 2006/24 έχει μία διπλή συνιστώσα εμπίπτουσα τόσο στην εγκαθίδρυση και τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, όπως προβλέπει το άρθρο 95 ΕΚ, όσο και στην «αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις» κατά την έννοια του τίτλου VI της Συνθήκης ΕΕ, χωρίς

η μία να είναι παρακολουθηματική σε σχέση με την άλλη, το άρθρο 47 ΕΕ εξακολουθεί να αποτελεί εμπόδιο στη χρησιμοποίηση νομικής βάσης που εμπίπτει σε αυτόν τον τίτλο της Συνθήκης ΕΕ.

133. Το Δικαστήριο διευκρίνισε, πράγματι, με την προπαρατεθείσα απόφαση της 20ής Μαΐου 2008, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, το περιεχόμενο του άρθρου 47 ΕΕ στην περίπτωση που η εξέταση ενός μέτρου αποδεικνύει ότι αυτό επιδιώκει διττό σκοπό ή ότι απαρτίζεται από δύο συνιστώσες που εμπίπτουν στη Συνθήκη ΕΚ και στη Συνθήκη ΕΕ, αντιστοίχως, χωρίς η μία να είναι παρακολουθηματική σε σχέση με την άλλη. Σε μια τέτοια περίπτωση, το Δικαστήριο έκρινε ότι δεδομένου ότι το άρθρο 47 ΕΕ απαγορεύει τη θέσπιση από την Ένωση, βάσει της Συνθήκης ΕΕ, ενός μέτρου που θα μπορούσε να θεσπιστεί εγκύρως βάσει της Συνθήκης ΕΚ, η Ένωση δεν μπορεί να προσφύγει σε νομική βάση εμπίπτουσα σε τομέα που καλύπτεται από τη Συνθήκη ΕΕ για να θεσπίσει διατάξεις που εμπίπτουν επίσης σε αρμοδιότητα την οποία η Συνθήκη ΕΚ έχει απονείμει στην Κοινότητα.

134. Έτσι, όταν ένα μέτρο έχει μία διπλή συνιστώσα βάσει της οποίας θα μπορούσε να εμπίπτει τόσο στη Συνθήκη ΕΚ όσο και στη Συνθήκη ΕΕ, το άρθρο 47 ΕΕ δίδει, εν πάση περιπτώσει, προτεραιότητα στη Συνθήκη ΕΚ.

VII — Πρόταση

135. Βάσει των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο:

- 1) Να απορρίψει την προσφυγή.
- 2) Να καταδικάσει την Ιρλανδία στα δικαστικά έξοδα.
- 3) Να υποχρεώσει το Βασίλειο της Ισπανίας, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, τη Δημοκρατία της Σλοβακίας, την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και τον Ευρωπαϊό Επόπτη Προστασίας Δεδομένων να φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα.